

The Project Gutenberg eBook of Kyttyrä-selkäinen tahi Työn voima: Porvarillinen näytelmä neljässä näytöksessä, by

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kyttyrä-selkäinen tahi Työn voima: Porvarillinen näytelmä neljässä näytöksessä

Translator: Karl Gustaf Wivolin

Release date: August 13, 2011 [EBook #37061]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KYTTYRÄ-SELKÄINEN TAHI TYÖN VOIMA:
PORVARILLINEN NÄYTELMÄ NELJÄSSÄ NÄYTÖKSESSÄ ***

Produced by Tapio Riikonen

KYTTYRÄ-SELKÄINEN TAHI TYÖN VOIMA

Porvarillinen näytelmä neljässä näytöksessä

Saksan kielestä suomentanut K. W. W-n [Karl Gustaf Wivolin]

Porvoossa 1864,
G. L. Söderström'in kirjapainossa.
Omalla kustannuksella.

Imprimatur: *O. F. Aminoff.*

HENGET:

Von Mahlow, kone-tehtaan omistaja.
Kaarle von Mahlow, hänen poikansa.
Emilia Heeren, von Mahlowin tytär-puoli.
Tuomas, ensimmäinen von Mahlowin kirjanpitäjä.
Ernst Herbig, koneen-tekijä.
Maria, hänen sisarensa.
John, kyttyrä-selkäinen.
Herra Farren,
Von Selow, |

Paruuni von Knapp, | Kaarle von Mahlowin ystäviä.
Mauno Fuchs, |
Poliisi-kommissarius.
Viinuri.
Kaksi palveliata.

Tapauksen paikka: Eräs suuri Saksan kaupunki.

Ensimmäisen ja toisen näytöksen välillä on 8 päivää kulunut.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

(Huone herra von Mahlowin talossa. Vasemmalla puolella piironki, jolla on kello, maljakoita, kynttiläjalkoja, rintakuvia j.m. Oikealla ja vasemmalla ikkunoita suurilla alas rippuvilla akkuna-liinoilla. Oikealla ja vasemmalla niinkuin myös perässä kaksipuolisia ovia. Seinillä maalattuja kuvia kullatuissa puitteissa, rintakuva, vartalokuvia olkakiivillä j.m. Kalliita, jos mahdollista kullattuja huonekaluja, nojaustuolia j.m.)

1:n Kohtaus.

Mahlow. (Kohta jälestänsä) Tuomas.

MAHLOW (Istuu soreassa aamu-puvussa piirongin edessä ja lukee kiireellä läpi kirjeitä. Vähän ajan mentyä, kädessään pitäessään kirjeen ja siihen tuijottaessaan, helisyttää hän.)

TUOMAS (Noin 65 vuotinen ukko, pitkässä halvassa nutussa, harvat hopea-valkoiset hiukset, astuu perä-ovesta sisään.)

MAHLOW. Poikani ei vielä takaisin?

TUOMAS. Ei, armollinen herra. Nuori herra ei tule milloin ennen kello 11 konttuoriin. Hän on ratsastanut ulos.

MAHLOW. Tiedän. — Tuletkos jo taas valittamaan? Eikö minun ole jo yltä kyllin täytynyt kuulla, ett'ei pojallani ole mitään halua työhön? — Tahdotkos moittia häntä siitä? — Eikö hän ole poikani, enkö ole rikas mies?

TUOMAS (Syrjään:) Vielä aina rikas mies! (äänessä:) Armollinen herra! Joutilaisuus on kaikkien pahojen tapojen alku, se on vanha, usein toteutunut sananlasku. — Sallikaatte minun tehdä kysymys. Tiedättekö, kuinka paljon rahoja minun on pojallenne — teidän käskyllänne — täytynyt kuukaudessa antaa?

MAHLOW. Noh?

TUOMAS. Se nousee yli 1000 taalerin.

MAHLOW. Se on paljo!

TUOMAS. Ja eilis-aamuna — hän oli jo ennen kello 8 konttuorissa, sillä hän tulee tavallisesti varhain, kuin hän vaatii jotakuta — hän vaati taas 500 taaleria. Minun tulisi edistää hänen asiansa teidän luona, — mutta, armollinen herra, sitä en voi.

MAHLOW. Onko hän sanonut, miksi hän tahtoo rahat?

TUOMAS. Maksaaksensa korttivelkoja, luulen minä, sillä joutilaisuus. —

MAHLOW. Se hyvä! — Mene! — Kun poikani tulee takaisin, laita hänet paikalla luokseni.

TUOMAS (aikoo mennä.)

MAHLOW. Tuomas! Vielä asia! — Tässä on kirje, allekirjoitettuna: Ernst Herbig — se on yksi työntekijöistämme?

TUOMAS. Niinpä on.

MAHLOW. Hän pyytää minulta edeltä-maksun — hänellä on velkoja ja tahtoo sillä ne maksaa. — Tunnetkos sinä sen ihmisen?

TUOMAS. Hän on tehtaassamme oppinut, ja hän se on, joka ne uudet höyryvaunujen parannukset keksi.

MAHLOW. Ihan oikein — minä muistan. En muistele nimiä.

TUOMAS (Syrjään:) Valitettavasti vaan numeroita!

MAHLOW. Hän kirjoittaa minulle myöskin eräästä uudesta keksinnöstä, eräästä uudella tavoin tehdystä ketruu-koneesta.

TUOMAS. Joka on hyvin oivallinen ja vissisti tuottaa suuria summia.

MAHLOW. Vai niin? — Tunnetkos sen?

TUOMAS. Tunnen, armollinen herra!

MAHLOW. Mutta kuinka on hän joutunut velkoihin?

TUOMAS. Hän on menneellä viikolla haudattanut äitinsä ja on, liian kovasta ahkeroitsemisesta, liki 6 viikkoa ollut sairasna.

MAHLOW. Se ei ole mikään syy velkoja tehdä.

TUOMAS. Hänen tulonsa ovat vähäiset.

MAHLOW. Ja hänen tarpeensa ovat vähäiset. — Kuin hän tulee, laske hänet sisään — mutta hänen pitää kohta tuleman, sillä minulla on vähä aikaa. Muuten en ole kenellekään puhutettavaksi. (On puhuessaan pannut piironkinsa kiinni ja ottanut avaimen pois. Menee vasempaan.)

TUOMAS (perä oven kautta pois.)

2:n Kohtaus.

KAARLE VON MAHLOW (Astuu varoisesti oikealta sisään. Hän on kummallisesti, hyvin soreasti puettuna. Kädessä ratsas-vitsa. Hän on ääneti, lähestyy perä-ovea, aukaisee sen ja katsoo varovaisesti ulos, niinkuin samoin kuuntelee vasemman oven luona. Katsoessaan kelloon:) Vielä kaksi tuntia on minulla aikaa. — Kuinka useasti seisoin tämän pulpetin edessä, ja minulla ei koskaan ollut rohkeutta tekemään sitä, joka minulla ainoana pelastuksena on. — Oi, ell'ei tuo vanha homehtunut, maailman kanssa riitauntunut ihminen, tuo Tuomas olisi, minä tahtoisin paikalla isältäni anoa, mitä tarvitsen — 500 taaleria! — Vähäinen asia — hän ei ensinkään sitä kaipaasi — mintähden minä aikailen?! — Enkö minä ole kaikkia ystäviäni ja tuttaviani turhaan puhutellut? — löytyykö siis vielä toinen keino? — sentään — olkeen!!! (hän ottaa avaimen ja aukaisee piirongin, vetää ulos erään laatikon, josta hän ottaa tukkuja paperi-rahoja; samassa tulee Emilia perä-ovesta ja aikoo mennä oikealle; hän seisautuu Kaarlen näkemättä ja menee Kaarlen huutaessa:) Sata taaleria (— pois oikeaan.) Sata taaleria! (toisen kertaa:) Taas sata! (kolmannesti:) Taas sata! (Samassa kolkuttaa joku perä-ovelle. Kaarle kätkee joutuisasti rahat, paiskaa piirongin kiinni ottamatta avain pois ja kätkeytyy akkuna-liinojen taakse vasemmalla.)

3:s Kohtaus.

Kaarle (kätkettynä) Ernst.

ERNST (Kolmannen kerran kolkutettuansa, astuu perä-ovesta sisään, sinisessä päällyspaidassa, joka kuitenni on puhdas ja siisti; kainalossa kantaa hän vaatteesen peitetyn ketruukoneen kaavan, jonka hän perässä asettaa oikealla olevalle pöydälle. Hetken ääneti, nenäliinalla pyyhkiessään otsansa:) Kuinka kauvan kannan sinut ajatuksena kanssani ympäri; kuinka monet läpivalvotut yöt työksentelin jokaista kehristäsi! (Ottaessaan vaatteen pois:) Olet valmis ja minä voin maata. — Jaa, maata — jos suru minulle sitä sallii! Murheessa ja puutteessa, kuolevan äitini sairas-vuoteen ääressä, olen sinua valmistanut. — Mikä on palkintoni? Minun täytyy talosta taloon sen kanssa kuljeskella. Hikipisaroita merkitsee tieni — ja matkani lopulla tulee minun vielä Jumalaa kiittää, jos tulo siitä voi sisartani raukkaa ja minua muutamit viikot varjella nälästä. — Kuinka erilailla ovat kuitenni maailman tavarat jaetut! Minä en nurise, ei milloinkaan ole mieleeni joutunut, kadehtia onnellisen parempaa onnea! Kuitenni minun sairasna, työttä ollessani ja kuolevan äitini puutetta kärsiä saadessa, — silloin, yht'äkkiä näyttäytyi kuvia sielulleni — kuvia, joita itse tähän asti en voi poistaa.

4:s Kohtaus.

Kaarle (kätkeytyneenä.) Ernst. Emilia.

EMILIA (Oikealta.) Hyvää huomenta, Ernst!

ERNST. Emilia! — Hyvää huomenta! — Ei tämä ystävällinen sana, mamsellini. —

EMILIA. Ja mintähden ei? — puhun hiljaisesti — oi, minä tiedän, kuinka vaarallinen tämä sana tässä paikassa on — kuitenni ollen vierasmiehittä, täytyy minun niin sinua kutsua.

ERNST. Oi, älkäätte kutsuko minua enään niin — minä välttäisin teidät koskaan taas kohtaamasta.

EMILIA. Mitä se on?

ERNST. Ell'ei sisareni raukka olisi kärsivä, niin olisin jo jättänyt tämän onnettomuuteni paikan.

EMILIA. Enkö minä enään ole se sama? Se sama Emilia, jotas lapsena jo rakastit? Ernst, mikä se on, joka uhkaa luovuttaa sinut minusta?

ERNST. Ei mitään, mamsellini!

EMILIA. Puhu, mistä tämä käytös-tapa?

ERNST. Onni heitti meren meidän välillemme. —

EMILIA. Jaa, meri, kuitenni sen vaahtoavat aallot vaan turhien uskojen pieksämät poiskohisevat. Syökse itsesi virtaan! Nämät aallot, jotka niinkuin hävityksen miekat hyökkäävinä toinen toiseensa poisivirtaavat — ne sinua kantavat! Luota Jumalaan ja rakkauteeni, ja sinä voitat,

ERNST. Maailma nauraisi minua. —

EMILIA. Mitä rakkaus huoli maailmasta!

ERNST. Ernst Herbig, se halpa työmies. —

EMILIA. Voi suuren jalon sydämmen rinnassa kantaa! Työssä on arvos! Kunnia työmiehelle — ylenkatse joutilaiselle! — Minä tunnen rikkauden kohtalaiset päivät. — Työssä vaan on elämän höyste! — Tässä on käteni, ja sen valan, jonka minä itselleni äitisi ankean haudan reunalla annoin, panen toisen kerran käteesi: älä jätä minua, minä olen ijästi sinun!

ERNST (Tarttuen hänen käteen:) Nouskoo siis esteitä esteitten päälle vuoriksi — minä tahdon kaikkein elementtien, kaikkein pahuuksien ja vastusten, kaikkein ihmisten turhien uskojen kanssa taistella sinusta, ja kävisinkin katoon: olen sinun, sinun ijästi!! (sulkee häntä syliinsä.)

KAARLE (Jättää toisten näkemättä piilopaikkansa ja pujahtaa varpaisillaan vasemman oven kautta pois.)

EMILIA. Oi, sen tiesin! Sielusi on suuri ja puhdas, niinkuin kätesi vahva ja voimakas. Anna heitä korskeilla heidän loistavasti vaatetuilla palvelijoillaan, jotka seuraavat heitä, niinkuin hyödyttömien päivien kalpeat varjot. Tempaise heidän elämänsä päivästä meluava ilo, ja ilettävä luuranko tyhjällä pääkallolla irvistelee sinua vastaan. Sinä olet mies! Sillä jaloimman, jonka Jumala sinulle antoi, ajatuksen, olet Luojaasi kunniaksi muodostanut.

ERNST (Asettaen kätensä kaavan päälle:) Tässä on voimani ja ahkeroitsemiseni todistus! En milloin ole tuntia elämästäni hyödyttömänä antanut kuluu!

EMILIA. Jokaista työtä seuraa siunaus!

(Mahlow ja Kaarle, edellinen puettuna lähteäkseen ulos, keppeä kädessä, tulevat vasemmalta ja jäävät seisomaan oven luona. Tuomas astui samassa perä-ovesta ja sai von Mahlowilta viittauksen olemaan hiljaa. Tuomas jääpi kätet ristissä perässä oven luona seisomaan.)

ERNST. Mutta nyt tahdon kaksinkertaisesti tehdä työtä, sillä se tarkoittaaapi saavuttaa kohtaa, joka tekee minua onnellisimmaksi ihmiseksi. Minä tahdon tehdä työtä, ahkeroida! kunnes minä koko ihmiskunnan edessä voin vaipua avattuun syliisi, sinua vapaasti ja maailman nauramatta voin puristaa rintaani vastaan! — (Syleillen Emilian, jonka pää nojautui hänen rintaa vastaan; panee Ernst kätensä Emilian pään päälle, ja lausuu, katsoessaan ylöspäin:) Herra, anna minulle voima ja terveys työhön! Amen!

EMILIA. Amen!

5:s Kohtaus.

Mahlow. Kaarle, Emilia. Ernst. Tuomas.

MAHLOW (Syöksessään itsensä eteen:) Tuomas! huuta väkeni, että he viskaavat tämän hävyttömän ovesta ulos!

EMILIA. Isäni! |

| Yht'aikaa, juostessaan erillensä.

ERNST. Mitä se oli! |

MAHLOW. Hävytöin nuorukainen, kuinka sinä rohkenet likaisilla käsilläsi koskea lastani? Kuinka voit juleta nostaa silmäsi herrasi tyttäreen?

EMILIA (Astuessaan väliin:) Antakaa anteeksi, isäni — ei hän. —

MAHLOW (Nostaessaan kepin:) Silmistäni pahan-ilkinen tyttö!

ERNST (Tarttuen Emilian käteen ja joutuisasti vetäen häntä sivulle, niin että hän itse taas tulee isän ja tyttären välille:) Älkää edemmäksi, herra! Älkää solvaisko tätä enkelin puhdasta olentoa! — Hän on morsiameni!

MAHLOW. Tyttäreni työmiehen morsian?!

ERNST. Ja jos Jumala tahtoo, aikanaan työmiehen vaimo! Anna minulle kätesi, Emilia, minä tahton varjella sinua! Se on *likainen*, tämä käsi, likainen työstä, joka teki isäsi rikkaaksi mieheksi! — Mutta se on sinua varjeleva jokaista solvausta vastaan, ja myöskin isäsi sokeata vimmaa vastaan!

MAHLOW. Pitääkö minun hylkäämään sinua, pahanilkinen lapsi?!

ERNST. Niin, hyljäätkää lapsenne — ja työmiehen likaiset kädet ovat varjelevat häntä ja ilolla kallioiden ja tappuroiden yli kantavat vaikka parille asti!

MAHLOW. Tuomas! Vie tyttäreni tästä pois!

TUOMAS (Emilialle, ojentaen hänelle kätensä:) Mamselli, seuratkaatte minua — tulkaatte huoneeseen!

EMILIA (Silmäillen Ernestia, menee Tuomaan kanssa oikean oven kautta pois.)

6:s Kohtaus.

Mahlov. Kaarle. Ernst.

MAHLOW. Siinä on ovi — jätä taloni!

ERNST. Ei milloin jälleen siihen tullakseni. — (Ottaessaan kaavansa kainaloon, aikoo hän mennä.)

MAHLOW. Se kuitenni jääpi tähän! — Se on minun omaisuuteni.

ERNST. Teidän omaisuutenne?!

MAHLOW. Niin, minulle kuuluu aine, minulle aika, jolla sen valmistitte! —

ERNST. Ha! uskaltakoo yksi, kädellä tarttua työhöni! — Siellä ylhäällä kadon alla, äitini vainaajan kuolin-vuoteen ääressä, tuli se ajatelluksi ja tehdyksi. Ja ei lastuakaan siinä ole teidän omaisuuttanne. Astukaatte syrjään! — Sillä niin totta kuin elän — murennan sillä pääkallon sille, joka uskaltaa ojentaa kätensä sen perästä! (menee perä-oven kautta ulos.)

MAHLOW ja KAARLE (samassa pois.)

Muutos. (Komea viini-ravintola. Vasemmalla suuri pöytä, jonka ympärillä tuolia on. Oikealla pienempi pöytä, tuolia j.m. Ovi perässä.)

7:s Kohtaus.

Herra Farren. Viinuri.

FARREN (Tullessaan:) Lasi Madeiraa!

VIINURI (vasempaan pois.)

FARREN. Kolme neljännes 12 päälle. — Ei vielä täällä? — Se minua ihmettelee. (Istuu oikealle ja lukee.)

8:s Kohtaus.

Farren. Fuchs.

FUCHS. Hyvää huomenta.

FARREN. Paljon kiitosta.

FUCHS (Viinurille, joka tuo Farrenille viiniä:) Yks'kortteli, viinuri! (Viinuri menee.) Eikö Herra von Mahlow vielä ole ollut täällä?

FARREN (Lukiessaan eteenpäin:) Ei vielä.

9:s Kohtaus.

Entiset, Selow. Knapp.

FUCHS (Joka istunut vasemmalle, huutaen heille:) Mintähden niin myöhään?

KNAPP. Oli katselmus kävelys-paikalla. Teitä kaivattiin.

FUCHS. Mutta missä viipyy von Mahlow?

SELOW. Luultavasti metsän-ajossa. —

KNAPP. Hirvien perästä. — Viinuri!

VIINURI (Tuodessaan Fuchs'ille viiniä:) Käskynne?

KNAPP. Yks'kortteli ja ruokalista.

SELOW. Lasi Madeiraa! — Hyvää huomenta, herra Farren.

FARREN. Hyvää huomenta!

SELOW. Ja niin kiintyneet?

FARREN. Vaan ikävyyteni poistaakseni.

SELOW. Ja sentähden luette? Minua tuskastuta ei mitään enemmän kuin juuri prantätty paperi. Lukemisella, joka minua huvittaa, on hyvin pieni piiri; se on: viini- ja ruoka-listat ja teaterin ilmoitus-lehdet, erinomattain jälkimäiset, kuin paletti niissä on ilmoitettu.

FARREN (Lukien, paperista ylöskatsomatta:) Maku on erinlainen.

VIINURI (Tuo viiniä ja ruokalistan.)

KNAPP (Lukee jälkimäistä ja puhuu hiljaa viinurin kanssa, joka menee vasempaan.)

10:s Kohtaus.

Entiset. Kaarle von Mahlow.

FUCHS. Ah, sinä se olet! |

SELOW. Hyvää huomenta, von Mahlow. | Yht'aikaa.

KNAPP (Pitäessään häntä vastaan lasin:) |

Auta Jumala, ukkoseni!

KAARLE. Hyvää huomenta! (menee Farren'in luokse, puol'äänessä hänelle:) Antakaa anteeksi, jos minä häiritsen.

FARREN (Miettävästi ja hitaasti noustessaan ylös ja hänen kanssa astuessaan esiin:) Tahdon teitä palvella. —

KAARLE. Teillä on minulta velkakirja käsissänne?

FARREN (Ottaessaan taskukirjan esiin ja avatessaan, hitaasti ja tarkasti:) Yli 500 taaleria. — Maksettavana 15 päivänä Syyskuuta, ja tahtonne mukaan, tässä osoitettavaksi. (Pitäessään velkakirjan hänen edessä:) Joka tällä tavoin tapahtuu.

KAARLE. Tahtoisin pyytää teiltä ajan pitennystä hyviä korkoja vastaan.

FARREN. Sitä en tehdä voi.

KAARLE. No, ottakaa siis tänään puoli ja uskokaa minulle toinen puoli velaksi uudella velkakirjalla — kuuden viikon ajalla. —

FARREN. Se on toinen asia. — Maksakaa! (huutaa:) Viinuri! Kynä ja mustetta!

KAARLE (Lukee hänelle kaksi tukkua, kummassaki 100 taaleria ja kolmannesta lukee hän pois 50 taaleria.)

VIINURI (Tuo mustetta ja kynän.)

SELOW (Sillä välillä:) Ei, ei, hän asuu portilla. —

KNAPP. Hän on ompeliatar.

SELOW. Sitä en usko — kuitenni sama se — hän on sairas ja kalpea. —

FUCHS. Jos minä näen häntä huomenna taas, niin vainon häntä asuntonsa oveen asti.

SELOW. Teidän muistoks'! Sen päälle että hän tulee punaiseksi!

KNAPP. Häpeästä?! Silloin tahdon minäkin häneen ihastua, minä en rakasta kalpeita naisia (He lyövät lasinsa yhteen ja juovat.)

FARREN (On sillä aikaa kirjoittanut velka-kirjan, pistettyään rahat taskuun, antaa hän sen Kaaralle:) Yli 310 taaleria, maksettavana 1 päivänä Marraskuuta — suostutteko?

KAARLE (Kirjoittaa alle:) Ihan oikein!

FARREN (Pistää velkakirjan taskuun, istuutuu ja lukee:) Viinuri, vielä lasi! (Nähdään Farrenin tarkasti ottavan vaarin kaikesta ja kuulevan kaikki nuorten miesten puheesta.)

KAARLE (Astuu pöydän luokse jonka ympärillä ystävänsä istuvat ja lausuu hiljaan heille:) Iloitsekaa, laiva on taas irti! — Viinuri! Sampanjaa! (Istuutuu.)

VIINURI (Tuo Farren'ille viiniä:) Siin'paikassa! (vasempaan.)

FUCHS. Miks' niin kauvan olleet?

KAARLE. Lystillinen kohtaaminen talossamme viivytti minua.

SELOW. Lystillinen? Kerro, se meille kelpaa — Anna anteeks' — uteliaana olematta.

KAARLE. Ei, ei! Te saatte sen tietää, siitä kysymättä.

FUCHS. Päästä siis irralleen!

KAARLE. Eräs meidän työntekijöistämme oli niin armollinen rakastua sisareeni.

SELOW. Hänellä on kauneuden tunto.

KAARLE. Ja hänelle läsnä-ollessani — se tahtoo sanoa: hän ei minua nähnyt — tarjouksen tekemään. Minä viskautin häntä sentähden talosta.

FUCHS. Kas, semmoinen hävytöin mies! Ja mitä sanoi mamselli Emilia?

KAARLE. Hän rankaisi häntä ylenkatseella ja antoi häntä seisoa.

VIINURI (Tuo viiniä ja 4 lasia. Juodaan.)

KNAPP. Mitä Zertiina tekee?

KAARLE. Hän lähettää teille tervneyksiä.

SELOW. Milloin olit siellä?

KAARLE. Eilen varhain. Huomenna on hänen näytelmä ja hän odottaa teidät sinne. Minä seurasin häntä ratsas-huoneelle.

KNAPP. Ratsas-huoneelle?

KAARLE. Hänellä oli uuden katrillin koetus, jota huomenna hänen näytelmässä ratsastaan. Myöskin uusi lemmittyinen näyttää itsensä huomenna. Juutalainen, tyttönen kuin raitis ruusunen, tuskin 16 vuoden vanha. Salome on nimensä.

FUCHS. Hän on minulle liian kallis. En rakasta ketään taituritarta enää. Olen antautunut kansan joukkoon — sydämeni on jäänyt minulta esi-kaupunnissa.

KAARLE. Missä esikaupunnissa?

FUCHS. Johanneksen-portilla.

SELOW. Niin, hän rakastaa ompelus-neitoa.

FUCHS. Hoikka kuin Libanonin seeteri-puu, vaalea kuin lemmen-kukka.

KAARLE, Luulen melkein, sinä tulet piiriini? Vaalea? — Ompelus-neito? — Ja Johanneksen portilla? — Minä vainon jo muutamia päiviä sitte naista murhevaatteissa siellä. Vaalea kullankeltaisilla hiuksilla ja vartalo, jonka lapsi voi ottaa käsin ympärille.

FUCHS. Ihan oikein: murhevaatteissa. Hän se on!

VIINURI (tuo viiniä.)

SELOW. Siinä on teille vetoa lyömiseksi.

KNAPP. Jonka rukous kuullaan maksaa murkinan ja joka saa rukkaset viinin.

KAARLE. Olkoon?

FUCHS. Minusta oikein! (Antavat kädet toisilleen, toiset lyövät poikki. Juovat.) (Meteli ja lapsen-äänten hälinä kadulta.)

VIINURI (Tuo lautaisen Knapp'ille, joka syö.)

FUCHS (Astuen ikkunalle.) Mitä siellä taas on? Rakas koulun-nuoriso vainoo jotakuta.

KAARLE. Ah mitä! Anna heitä olla! Tule tänne!

FUCHS (Istuutuu) Kaata sisään!

KAARLE (Kaataa sisään, nostaa lasinsa:) Salome ja vaalea lapsi esikaupunnista eläkööt! — (He lyövät lasinsa yhteen, hälinä on kestänyt tähän asti.)

11:s Kohtaus.

Entiset. John, kyttyräselkäinen.

JOHN (Astuu peljästyneenä, niinkuin vainottuna, esiin, seisahtuu oven luona, ja näkyy, jos hän tuskissaan tahtoi pitää oven kiinni. — Vaatteensa ovat harmaita villaisia sukkia ja samanlaisia housuja, pitkä musta nuttu, kirjava västi ja kirjava kaula-vaate, kveekkari-hattu ja keppi; pitkät, suorat, hopeanvalkoiset hiukset. Hänen esiin astumisensa on köyhän miehen. Hänen kyttyränsä ei pitää vastenmielisesti vaikuttaman, sentähden pitää jokaista liikaa välttämän.) Turmeltunut nuoriso! — Heidän pitäisi kunnioittaman valkoiset hiukseni ja ei näkemän ruumiini vikaa. (Astuu esiin — viinurille:) Rukoilen, antakaa minulle lasi puna-viiniä ja lasi sokeri-vettä. (Istuutuu vasempaan pöydän viereen, jonka ympärillä nuoret miehet istuvat.)

KAARLE (ystävillään hiljaan:) Sehän on inhottava muoto. (Äänessä:) Te olette kenties eksyneet, hyvä mies?

JOHN (Nousteessaan ylös:) Eksyneet? Kuinka minun pitää sitä ymmärtämän, nuori herra?

KAARLE. Te tulette kuitenni ymmärtämään, ett'ette sovi meidän seuraamme.

JOHN. Olenhan kuitenni viini-huoneessa, jossa jokaista passataan maksusta?

KAARLE. Ei jokaista — vaan säädylisellä seuralla on lupa tähän astua.

JOHN. Kuinka te sitä arvelette, nuori herra? säädyllinen seura?

KNAPP. No mene kerran, ja älä turmele ruoanhaluani!

KAARLE. Katselkaa vaan nuttuanne. —

JOHN. Nuttuani? — Nuori herra, minun nuttuni on maksettu.

KAARLE (Noustessaan ylös;) Mitä te tarkoitatte?

FARREN (Joka tähän asti tarkkavana kuullut, nousee ylös ja näkyy niinkuin tahtoisu mennä jommankumman puolelle.)

JOHN. Kuinka te sitä ymmärtää tahdotte. (Farren'ille painavalla silmäyksellä:) Istukaa rauhassa, herrani. — Se on surkea seura, joka on *hyvälle nutulle* kiitollisuuden velassa arvostansa — he ovat surkuteltavat. Se on surkea seura, joka ei arvossa pitä eikä kunnioita vanhuutta — jos sekin näyttäytyy huonossa nutussa.

KAARLE. Astukaa ulos — taikka. —

JOHN. No — taikka?! — Kuitenni, Te ette tarvitse ottaa kovalle! — Pakenin katupoikien törkeytten edestä — minä pakenen myös tästäkin. (perä-oven kautta pois.) (Esirippu lankee.)

TOINEN NÄYTÖS.

(Tapahtuu 8 päivää myöhemmin.)

(Huone niinkuin edellisen näytöksen 1:ssä kohtauksessa.)

1:n Kohtaus.

MAHLOW (yksinään.) (Kirje kädessä, edes takaisin kävelessään lukee:) "Korkeasti-vapaa-sukuinen herra! Korkiasti-kunnioitettu ystävä!" — Kummallista, en koskaan ole tätä ihmistä nähnyt. (lukiessaan:) "Korkiasti-kunnioitettu ystävä!" Asioita on ainoa yhdistys hänen ja minun välillä minä tunnen vaan hänen allekirjoituksensa. — Se tottakin on hyvä, on oikein hyvä, jaa parempi kuin sata toisia — ja on hetkiä, joina miehen allekirjoitus maksaa minusta enemmän kuin mies itse. — Se on syy, joka miellyttää minua mieheen. (Hän helisyyttää.)

2:n Kohtaus.

Mahlow. Tuomas.

MAHLOW (Istuutuessaan:) Sänder Brysselissä pyytää minulta puolen vuoden odotus aikaa, hän on erään Lontoonin kauppahuoneen häviön kautta vähäisen epä-järestyksessä — minä olen kirjeen jo toissa päivänä lähettänyt ja kirjoittanut hänelle, ett'ei hän meidän tähden hangestaisi itseänsä.

TUOMAS. Se on paha, armollinen herra. Minä odotan huomenna puolen-päivän aikana erästä suurta vaihe-seteliä, jota en rahastosta voi maksaa.

MAHLOW. Kuinka suuri on vaihe-seteli?

TUOMAS. Liki 18000 taaleria Harris ja kumppanilta Liverpoolissa.

MAHLOW. 18000 taaleria?

TUOMAS. Olen vissisti luottanut Sänderin maksamiseen, koska hän aina on ollut tarkka.

MAHLOW. Kuinka korkeaksi nousee rahaston sisällys?

TUOMAS. Tuskin 6000 taaleria, joista osa vielä lauvantaina — meillä on tänään torstai — tulee käytetyksi palkkoihin. — Armollinen herra, antakaa anteeksi vanhalle, teidän ja teidän isänne palveluksessa harmauntuneelle miehelle, jos hän uskaltaa, teille muutamia sanoja totuutta sanoa.

MAHLOW (Katselee häntä hämmästyneenä; hetken ääneti oltuaan:) Puhu!

TUOMAS. Sen ei pitä, se ei voi kauvemmin niin mennä, kuin se menee. — Tällä hetkellä on kaksi maksua Lontoonista jäänyt pois — Sänder Brysselissä ja vaan yksi näistä Lontoonin maksajista tarvitsee joutua häviöön — (vaikenee.)

MAHLOW. No — edemmäksi!

TUOMAS. Niin me itse joudumme häviöön.

MAHLOW. Olet mieltä-vailla.

TUOMAS. Antakaa minua lopettaa, armollinen herra — luulen sillä velvollisuuden täyttäväni. — Se on nyt 20 vuotta sitte, kun otitte minua palveliaksi tähän taloon. Te olette suuren-moisia asioita tehneet — Pääomanne, jonka panitte liikkeesen, on teille ja kumppanillenne tuottanut sadottain korkoja. — Mutta jälkimäisen kuoltua käyvät asiat toista rataa — käyvät takaperin! Ennen piditte työssä 300 työmiestä, nyt tuskin puolet. — Koneemme olivat koko mannermaalla etsityt — nyt meitä tuskin tunnetaan - ja naapurimme, joka muutamia vuosia sitte vielä oli työmestariimme, on enemmän tunnettu ja etsitty kuin talomme.

MAHLOW. Ja kuinka se voi olla mahdollista?

TUOMAS. Koska hän tekee työtä — ymmärtää tehdä työtä!

MAHLOW. Narrimainen ihminen, vaaditkos, että minun itseni pitää astuman työhuoneeseen, taikka ottaman viilan käteeni?

TUOMAS. Tulot ovat vähentyneet yli puolta — menot ovat jäänet samoiksi, jaa ovat nousseet.

MAHLOW. Ja mistä tulee asioitteni rappio? Enkö tee työtä vielä samalla pää-omalla?

TUOMAS. Armollinen herra! Oletteko yhden ainoan kerrankin teidän kumppaninne kuoltua kävelleet teidän työ-hnoneittenne läpi? — Ette! — Teidän parhaimmat työmiehonne ovat Teitä jättäneet. Nuori herra, jolle jätitte hoidon, ei milloin huoli asioista. Hänen hevoisensa, hyvä lasi viiniä irstaiden ystäviensä seurassa juotuna ja soittonäytelmän tanssijattaret ovat hänelle suurempi huvitus, kuin työ. Työtä tekemättä ei itse suuri pää-omakaan, jos se on pantu asioihin, varjele häviöstä.

MAHLOW. Olet vanha mies — näet kaikki mustana. — Me tahdomme myöhemmin katsoa, mitä on tekeminen.

TUOMAS. Ja tuo vaihe-seteli?

MAHLOW. Pitää maksettaman — minä näytän sinulle keinon.

TUOMAS (menee.)

MAHLOW (yksinään.) Eikö se ole kyllä, että minä joka päivä hetken annan vaivata itseni, puhuessani asioista? (Hetken ääneti:) Se olisi hirmuista — minä en sitä voisi kärsiä — minä, kaupunnin enimmin kunnioitettu mies, jonka edessä jokainen nöyränä ottaa hattunsa pois — minä tulisin rappiolle? — Mutta mitä tulee minun tehdä? — Kenties — vissisti! Se voi minut pelastaa!

3:s Kohtaus.

Mahlow. Emilia (perä-ovesta.)

MAHLOW. Astu likemmäksi — kuinka sinulla on huoneessasi? Olet tänään 8 päivää, käskyni mukaan, siellä seuratta, vaan itsekseksi, ollut, että voisit ajattelematointa tekoasi täydellisesti ja rauhassa ajatella. (Hetken ääneti.) No eikö sinulla ole minulle mitään sanomista?

EMILIA. Ei, isäni!

MAHLOW. Ei anteeksi-anomisen rukousta, ei sanaa kevyt-mielisyydestäsi?

EMILIA. En voi viekastella, isäni!

MAHLOW (Antaa hänelle kirjeen:) Mihin niin paljon puhetta? — Lue! —

EMILIA (Antaa, luettuaan kirjettä, sen takaisin:) Kirjoittaja on narri!

MAHLOW. Minä vastaan sinun edestäsi: sinä annat hänelle kätesi.

EMILIA. En, isäni! En koskaan voisi rakastaa semmoista ihmistä, sillä en voisi häntä kunnioittaa! Viskataanko siis lapsen sydän ensimmäiselle hyvälle, joka itsensä ostajana ilmoittaa?

MAHLOW. Hän on arvossa pidetty mies, mainio kauppias, hyvällä omaisuudella!

EMILIA. Hyvällä omaisuudella! — Oi, tiesinhän sen, että hinta omaisuus oli — kutsuinhan häntä edeltä käsin ostajaksi! — Onko se minun tähden, isäni, kuin te sen hinnan minulle harrastatte saada. En moi olla kyllä kiitollinen siitä, sillä en tarvitse rikkautta, osaan tehdä työtä! — Te katsotte kummastellen minua? — Te ette ole milloinkaan sitä sallineet, että minä pitäisin huolta taloudesta, sillä te arvelitte sen säätyänne loukkaavaksi, jos tyttärenne piti huolta kyökistä ja kellarista! — Niinkuin tavara, jolla tahdotaan houkutella ostajaa, olette minua sammetissa ja silkissä, loistavasti puettuna, selemiseksi asettaneet. Te olette saaneet, mitä te olette tahtoneet saada: rikas mies on kosioinnut minua! Ei, ei, minua — sitä ruumista, sitä ulkonaisuutta, josta olen teille ja onnen sattumuksille kiitollisuuden velassa.

MAHLOW. Hän on rikas mies, hänen vallassaan on täyttää jokaisen tahtosi, sinua täydellisesti onnelliseksi tehdä.

EMILIA. Rauhaa ja tyytyväisyyttä ette kullalla osta, isäni! Katsokaa takaisin äitini elämää, katsokaa takaisin ja vastatkaa minulle kysymykseen: Oliko äitini onnellinen?? — (Hetken ääneti.) Te olette vaiti! — Antakaa minutkin olla vaiti, isäni.

MAHLOW. Onko tämä kiitos, jonka sinulta olen ansainnut? Enkö ole pitänyt sinua niinkuin omaa lastani?

EMILIA. Niin, Te olette antaneet minulle ruokaa ja vaatteita, Te olette pitäneet minua, orvon, talossanne! Maailma kutsui minua Emilia von Mahlow'iksi, oltiin tottunut siihen, minua lapsenanne pitämään. Teillä on oikeutta kiitosta näistä suurista hyvistä töistä vaatimaan. Mutta tämän kiitollisuuden ei pitä elämäni onnea hävittämän. Vaatikkaa sentähden, isäni, mitä tahdotte ja minä olen kuuliainen tytär — vaan älkää sitä!

MAHLOW. Sinun pitää sille miehelle antaman kätesi, minä vaadin, minä käsken sen.

EMILIA. En milloinkaan, isäni! Hyljätäkää minua, minä menen iloisemmin vieraan ihmisen taloon ja palvelen, kun menen sille miehelle.

MAHLOW. Oi en, sinä petät itsesi! En aja sinua talosta, mutta minä salpaan sinua sisään vedellä ja leivällä, pahantapainen lapsi. — Tiedän mistä tämä vastahakoisuus: et ole vielä unhottanut häntä, tuota kurjaa, tuota kerjäläistä!

EMILIA. En, isäni! En ymmärrä valhetella, ja tunnustan vapaasti, että koko sydämeni hänelle ainoasti kuuluu! Kurja on hän — Teillä on oikein häntä kerjäläiseksi kutsua huono kyllä, koska semmoisen työntekijän täytyy kerjätä työtä!

MAHLOW. Tahdotkos antaa kätesi pahantekijälle — varkaalle?

EMILIA. Pidättäkää itsenne, isäni, älkää häväiskö miestä, jonka kädet ovat puhtaat, kuin auringon valo! Rehellinen nimi on ainoa, joka raukalla on! Ell'ette kunnioita, niin säälikää kuitenkin köyhyyden kunnia!

MAHLOW. Minulta vaan sana, ja hän istuu salvan ja telkimen takana — minä puhun tämän ainoan sanan, jos vastustelet tuumiani.

EMILIA (Syrjässä:) Oi anna anteeksi Jumala, mutt'en toista voi!

MAHLOW. Valitse siis — aikani on mitattu. Tahdotkos antaa kätesi kauppiaille Renard?

EMILIA (Hetken ääneti:) Säälikäätte minua, isäni!

MAHLOW. Minä vaadin vakaan päätöksen.

EMILIA (lujasti ja päättävästi:) En! — isäni!

MAHLOW. Siis lähetän tämän kane-kirjan työmiestä Ernst Herbig vastaan, joka minulta 15 päivänä Syyskuuta on varastanut 300 taaleria, oikeudelle. (Hän helisyyttää.)

EMILIA. Älkääte pikastuko!

TUOMAS (Astuu sisään.)

EMILIA. Antakaatte meitä yksinämme puhua, isäni!

MAHLOW (Tuomaalle, joka aikoo mennä:) Sinä jäät! — lähetä tämä kirje paikalla sen omistajalle.

EMILIA. No hyvä, syyttäkääte häntä varkaudesta, hän on syytöin, niin totta yksi Jumala taivaassa elää. — Syyttäkääte häntä — minä itse, tyttärenne, rupeen puolustamaan häntä teitä vastaan. Löytyy vaan yksi keino hänen puhdistukseensa: minä ilmoitan varkaan — ja tämä varas on — (tarttuessaan hänen käteensä ja hiljaalla äänellä:) Kaarle von Mahlow, poikanne!

MAHLOW (Hyysähtäessään:) Poikani?!

EMILIA (Joutuisasti oikeaan puoleen pois.)

MAHLOW (Tuomaalle, mennessään vasempaan:) Poikani pitää paikalla tuleman luokseni! (pois.)

TUOMAS (Menee perä-oven kautta pois.)

Muutos. (Komea huone Kaarle von Mahlowin luona. Perä-ovi, vasemmalla ikkunat, oikealla sivu-ovet. Pöytä ja tuolia.)

4:s Kohtaus.

Kaarle v. Mahlow. Selow. (molemmat perä-ovesta sisään.)

KAARLE. Maria Herbig? Se on taivaallinen kohtaus. Nyt sanokoon vielä joku onnen olevan hyvänsuovan.

SELOW. En ymmärrä sinua.

KAARLE. Kuule siis! Muistathan sitä, että te kahdeksan päivää sitte yhtenä aamupuolena kultaisessa ruunussa odotitte minua? Minä kerroin teille erästä työmiehestä, joka sisarelleni oli rohennut tehdä tarjouksen.

SELOW. Ihan oikein minä muistan.

KAARLE. Nyt, Maria Herbig on sen ihmisen sisar, ja se on kovan onnen asia. Niin paljon kuin minä tiedän, on hän vielä ilman työtä, siitä alalta kun isäni ajoi häntä pois. — Kohtausta hän ei myönnytä minulle, sillä tähän asti se ei ole ollut minulle mahdollista kysymyksiini vastausta, ei yhtä ainoata sanaakaan, häneltä saamaan, — (Hetken ääneti:) Mitä minun tulee tehdä?

SELOW. Meidän täytyy saattaa veljen pois, mutta kuinka?

KAARLE. Sen voipi tehdä. — (Ääneti, ajatellen.) Hänellä on puute — hänellä ei ole työtä — siitä voidaan tuumitella. — Jos kirjoittaisimme hänelle kirjeen! — Jaa, jaa, niin se auttaa! — Pyytämme häntä kirjeessä johonkuhun hoviin tulemaan, siellä erään höyryn korjatakseen. — Kirjoittaja on kuullut hänen taidosta — pyytää häntä paikalla lähtemään matkalle ja odottaa häntä huomenna varhain.

SELOW. Se on oivallista — mutta. —

KAARLE. Tiedän, mitä aivot sanoa. Tässä on 20 taaleria matka-rahaksi, se vissisti vaikuttaa.

SELOW. Minkä nimen kirjoitamme alle?

KAARLE. Odota — niin, Seebach, hovi rautatien vieressä Leipzigiin — kuuluva reiville Boras — tuskin 8 tunnin matka, sen tuntee hän varmaan. (Istuutuu kirjoittaakseen.)

SELOW. Minua kummastuttaa, ett'ei Farren vielä ole täällä.

KAARLE (Kirjoittaessaan:) Hän tulee, luota vaan siihen. (Joku kolkuttaa ovelle:) Siinä hän jo on — astukaa sisään!

5:s Kohtaus.

Entiset. Farren. (Tulee perä-ovesta sisään.)

KAARLE (Hänelle vastaan-huutaen kirjoittaessaan:) Terve-tultuanne, herra Farren!

FARREN. Hyvää päivää!

KAARLE (Kirjoittaen:) Älkää panko pahaksi — silmänräpäys vaan — olkaatte hyvä, istuukaa!

FARREN. Kiitän.

KAARLE. Kursaimella.

FARREN (Istuutuu. Äänettömyys.)

KAARLE (Kirjoittaa, hetken ääneti nousee hän ylös, Farren'ille:) Suvaitsette — vaan minuutti ja olen silloin teidän. (Lukee kirjettä puoliäänessä Selowille, niin että Farren kuulee.) "Kunnioitettu herra! Erään ystävän, joka on nähnyt työnne kaupunnissa, puhuttua puolestanne, rohkenen minä, tämän kautta kysyä, jos aikanne sallii teidät korjata erään höyrykoneen poltto huoneessani, joka muutaman ajan sitte joutui epä-järestykseen. Minä maksan teille päivästä kaksi taaleria ruoan kanssa, ja toivoen teidän täyttävänne tahtoni, lähetän teille myötenseuravat 20 taaleria paperissa, että voitte maksaa matkan kustannukset, mutta veloitin teitä kohta nämät rivit saatuanne lähtemään matkalle, että te huomenna varhain, se on perjantaina, vissisti olette hovissani. — Reivi Boras suuressa Seebach'issa Leipzigin tien varrella. — Tämä kirja on toisen sisään pantuna lähetetty ja te saatte sen siis kaupunnin-postin kautta." — Jokaisen epäluulon poistamiseksi on viimeinen.

SELOW. Oivallista!

KAARLE (Istuutuessaan.) Saan minä vaan sen siveän olevinaan käsiini, kylläpä hän kesyyti. Nyt ulko-kirjoitus (kirjoittaessaan:) Herra Ernst Herbig, höyrykoneiden tekijä — missä hän asuu?

SELOW. Johanneksen portilla, Ruusukadulla N:o 4 kolme rappuisia ylös päin.

KAARLE (kirjoittaa.)

FARREN (Sillä välillä syrjään:) Mikä se on? — Sehän on konnan-työ.

KAARLE (Kirje kädessä, astuessaan perä-ovelle, Farren'ille:) Silmänräpäys vaan! (ulospäin:) Johana! — Kuul'! Johana! (Palvelija tulee:) Vie tämä kirja paikalla kaupunnin postiin — mutta joutuisasti! (Palvelija menee.) Nyt, kunnioitettu herra, olen teidän.

FARREN. Jos saan pyytää, ruvetkaatte asiaan, sillä minulla on kiire.

KAARLE. Ystävänäni on rahan-pakossa ja minä tahtoisin teiltä kysyä, jos te lainaatte hänelle 100 taaleria, minun takauksellani.

FARREN. Miksi ajaksi?

SELOW. Kolmeksi kuukaudeksi, jos niin teille sopii.

FARREN. Ja minkälaisen koron saan? Te, herra von Mahlow, tiedätte sen ett'eivät rahat, jolla työtä teen, kuulu minulle, itseni täytyy maksaa suuret korot.

SELOW. Te saatte määrätä.

FARREN. Annatteko kolme velkaseteliä, jokainen 40 taaleria?

KAARLE. Onko teillä semmoinen summa täällä?

FARREN. On. Pyydän mustetta ja kynän.

KAARLE. Pyydän, ottakaa hyväksenne!

FARREN (Kirjoittaa:) Kolmen kuukauden ajaksi?

SELOW. Ihan oikein. (Äänettömyys.)

FARREN. Pyydän, kirjoittakaa alle. (Panee heidän eteen kolme seteliä, joiden alle kumpiki kirjoittaa; maksatessaan:) Yksi, kaksi, kolme, neljä — jokainen 25 taaleria. (Pistäessään velkasetelit taskuun:) Jääkää hyvin!

KAARLE. Jälleen näkemisemme kultaisessa ruunussa! (Farren perä-oven kautta pois.) Siinä sinulle 50 taaleria, veikkonen! Kello 7 menee juna, jonka kanssa hänen on lähteminen. Odostat hänen oven luona, ja kerrot minulle, kuin hän on lähtenyt. Sitä ennen juokaamme lasi sampanjaa ja katsokaamme, jos joku ystävistämme on kultaisessa ruunussa. (Kumpiki perä-oven kautta pois.)

Muutos. (Köyhä ylis-huone Ernst Herbigin luona, vähä-varainen, mutta puhdas ja siisti. Palava lamppu pöydällä, vasemmalla ikkuna, oikealla ovi.)

Maria (yksinään.)

MARIA (Tullen oikealta, astuu ikkunalle; murhevaatteissa:) Hän ei ole vielä täällä! Aurinko laskeutuu ja tuska ajaa minua huoneestani tähän, ja täältä taas takaisin. (Istuutuu:) Onnistuuko hänelle vihdoinkin taas saamaan työtä? (Hetken ääneti:) Oi, jos olisin vaan terveenä, silmäni yhtä terveet kuin ennen, että voisin hankkia, meillä ei olisi puutetta. — Olen valvonut liian monta öitä — ja itkenny! (Ääneti:) Oi, kuinka hyvä sinulla on, äitiseni! — Lepääät hyvästi peitettynä tuoksuvaan nurmikolla! — Ei kyyneleitä enää kostuta kalpeita poskeltasi, suru ja puute jäävät kaukana tyynestä majastasi. — (Pannet kädet ristiin ja ikkunan kautta katsellen taivasta:) Lepää rauhasi, sä paras äidistä! — Olkoon kylmä maa sinulle keveä! Rukoile lastesi edestä, että heille käy hyvästi ja että Herra heitä siunaa, niin ett'eivät milloinkaan peräydy avun tieltä. Anna veljelleni ja minulle, oi Herra, terveyttä ja työtä — sillä terveys ja työ — on siunaus!!

7:s Kohtaus:

Maria. Ernst. (perä-ovesta sisään.)

ERNST (Suruisena ja alakuloisena:) Hyv'iltää, Maria!

MARIA. Oletkos viimeinkin siinä?! — No, onko sinulla työtä?

ERNST (Antaen hänelle kätensä ja väsyneenä istuutuen:) Ei, Maria! — Jalkapohjani polttavat ja jäseneni vapisevat. Kaikki kävelemiseni olivat taas turhaan. Miehiä, jotka ennen ystävällisesti puhuivat kanssani, vältti minua nyt. Itse työhuoneet, joihin työmiehiä etsittiin, eivät ottaneet minua vastaan, se on, niinkuin jos paha teko raskauttaisi nimeäni. — Ajavat minua pois — (Hetken ääneti:) sulkevat minulle ovet! Mitä olen minä niin kovasti rikkonut, jos rohkenin rakastaa rikkaan miehen, isäntäni tytärtä? — Onko se siis rikos, jos köyhän rinnassa sydän sykkii? Ja oliko se minun rikokseni, että hän minua rakasti? — Olenko minä häntä houkutelut? — Enkö ole häntä välttänyt, vaikka sydämeni oli halkeemaisillaan? — Viittä viikkoa sitte en ole häntä nähnyt, niin hän näyttäytyi minulle taas, lohdutuksen enkelinä — äitimme aukean haudan reunalla. Hän ja isä John olivat ainoat, jotka, pait meitä, vainaajalle kukka-kiehkuran tiellä taivaasen antoivat; he olivat ainoat, jotka saattoivat kuolutta haudalle. Ei pappi ole seisonut haudan vieressä lohdutuksen sanalla — sillä me olemme köyhät ja emme jaksa ketään maksaa — silloin vaipui hän rintaasi vasten, sisareni, ja lausui, kyynelet silmissään: Älkää epäilkö; mitä Jumala tekee, se on hyvästi tehty!

MARIA (kyyneleitä silmissä ja kädet ristissä:) Niin, mitä Jumala tekee, se on hyvästi tehty! (Syleillen Ernestia:) Amen!

ERNST. Amen! — — — Mutta mihin rupeemme? — Täytyykö minun siis kerjätä almuja. Eikö minulle vastaanhuudeta: tee työtä!! (Hetken ääneti.) Isä John on myöskin jättänyt meitä — muutamaan aikaan en ole häntä nähnyt. Se vaivaa minua, että hän on ja'annut meidän kanssamme, ja nyt kenties itse on puutteessa.

MARIA. Eikö hän ole antanut sitä rahaa käsirahana kaavastasi, jonka hän lupasi myydä Englannissa?

ERNST. Oi, älä usko jotakuta semmoista, rakas sisar! Hän tuntee minua ja tietää minun ei lainaavan, ell'en toivo voivani sitä maksaa — se oli vaan tekosyy. — Hiljaa! — Etkös kuule askeleita? — Niin, niin, se on isä John!

8:s Kohtaus.

Entiset. John.

JOHN. Niin, se on isä John! (Kumpiki on noussut ylös ja mennyt häntä kohtaan.)

MARIA ja ERNST. Hyv'iltää, isä John!

JOHN. Oi, kuinka sulosti tämä sana soi! — Niin, te olette lapseni! Antakaatte minua teitä niin kutsua!

MARIA. Istukaa, isäseni, ne korkeat rappuiset ovat väsyttäneet teitä.

JOHN. Oletkos kaikk' vieläkin kärsivä, rakas lapsi? Minä lähetän sinun luoksesi lääkäriini.

MARIA. Älkää kuitenkaan, isä John, toivon sen taaskin tällä tavoin tulevan hyväksi.

JOHN. Ja miks'en? — Ei, ei, pitää totteleman isää — hän tahtoo vaan hyvää lapsilleen. — Ja sinäkin näytät kalvealta ja turmeltuneelta; Ernst. —

ERNST. Oi, isäni, minä voisin epäillä!

JOHN. Älä epäile, poikani, minuakin on onni vainonut — mutta sadetta seuraa päivän paiste. Tulkaatte, istuukaa minun vieressäni ja kuulkaa minua hetken. (He istuutuivat, niin että John jää keskeen.) Näekää, lapset, minä olen yksinään kulkenut maailmassa, minulla ei ole ollut yhtäkään ystävää. Veljeni — minulla oli vaan yksi ainoa — vaikka velipuolikin, hän minua ylenkatsoi. (Hetken äänettömyys.)

MARIA. Isä John raukka!

JOHN. Ei, en raukka! Olenhan löytänyt teidät! Jos ei sukulaisuus vetää minua teidän luokse — joku toinen, suurempi se on: se on avunne! Olkaatte lapseni, kutsukaa minua isäksi, ja minä jakaen teidän kanssa, mitä minulla on.

ERNST. Jalo mies!

JOHN. Ei niin, Ernst, kutsu minua isäksi! — (Hetken ääneti.) Taikka hävettäkö teitä ruumiini vika?

MARIA ja ERNST. Isämme! (syleilevät häntä.)

JOHN. Lapseni! — Oi tämä ainoa sana kostaa koko kadotetun elämän. — Nähkää, vaikka olen rikkaan miehen poika, olen tuntenut vaan yhden ainoan nautinnon: se oli työ. — Äitini, joka minua palavasti ja sydämmellisesti rakasti, kuoli ja jätti minua isälleni lapsena tuskin viiden vuoden vanhana. — Oi, kuvansa tulee ijästi muistossani elämään! — Puolen vuoden mentyä nai isäni taas. Uusi äitini, joka oli vanhaa aatelissukua, oli ylpeä, turhamainen, teeskentelevä nainen. Hän vihasi minua — sillä olin ruma lapsi — ja minulla oli punainen tukka. Joka päivä täytyi minun kärsiä kovimpia rangaistuksia, jaa räökkämissiä. Kuin hän nyt synnytti isälleni lapsen, olin minä täydellisesti oas hänen silmässään, sillä minä jakaisin kerrankin isäni omaisuutta hänen lapsensa kanssa. — Yhtenä päivänä vihan kuohuhtaessa ylös, poleksi hän minua jalallaan — minä seisoin aivan rappuisien vieressä, lankesin niistä alas — ja tulin raaja-rikkoiseksi. — Neljäntoista vuoden vanhana jätin isällisen talon ja en koskaan ole nähnyt jälleen ketäkään vanhemmistani. Kansan ylenkatsomana ja pilkkamana olen kulkenut elämän läpi, kunnes suru ja mielipaha ovat pääni valkoilleet — kunnes vanhuus ja alinomainen ajatteleminen ovat uurtaneet otsani. — 63 vuoden vanhana, en ole, äitini kuoltua, sydäntä löytänyt, joka olisi minulle tykittänyt. —

MARIA. Raukka, raukka isä John!

JOHN. Niin, lapseni, mikä on rikkaus rakkautetta? — Kerjäläisen kaltainen on hän, jolle ei sydäntä maan päällä tykytä. Sentähden antakaa minulle rakkautenne niiksi muutamiksi vuosiksi, jotka minulla ovat elääkseni, olkaa ja jääkää lapseni, jos köyhänkin miehen lapset.

ERNST. Olemme, isäni! Te olette hädässä jaanneet meidän kanssa, teillä on sydän, joka tuntee surumme, mielikarvauksemme. — Mutta minua huolettaa, että teidän nyt juuri itse kenties täytyy kärsiä puutetta — ja kuitenni ei ole vallassani, teille jonkun osan velastani maksaa.

JOHN. Älä toki poikani. En vielä ole puutetta nähnyt, ja Jumalan avulla en joudu siihenkään. Mutta kuinka on, eikö sinulla vielä ole työtä? (nousee ylös.)

ERNST. Mihin vaan tulen, ajetaan minua pois.

JOHN (Syrjään:) He ovat repineet hänen rehellisen nimen ja heitelleet heidän sappensa tahraamat palat kaikkiin tuulihin. Oi, paha maailmaa! (Äänessä:) Luota Jumalaan, poikani, hän on sinulle lähin, hädän ollessa suurimpana. — Ja nyt eläkää hyvin, — tahtoin vaan teille sanoa, minun muutamia päiviä sitte asuvan Mariantorilla N:o 9 toisessa kerrassa, kysykää vaan herraa Farren. — Hyv' yötä, Maria — no, elä itke, päähyt korkeasti ilmaan, ennenkuin aamu tulee, voipi muuttua. — Huomenna varhain, eikö totta, tulet veljesi Ernstin kanssa minua katsomaan.

MARIA. Tulen vussin. —

ERNST. Tulemme, isä John.

JOHN. Hyv'yötä!

ERNST. Minä saatan teitä rappuisista alas, sillä se rupee jo pimenemään. (Ernst ja John perä-oven kautta pois.)

9:s Kohtaus.

Maria, sitte Ernst.

MARIA (Hetken ääneti:) Mitä meistä tulee? — Kohta on kesä loppunut, ja talvi löytää meitä valmistumattomina. — Ei työtä! Oi, näissä sanoissa on köyhän horna! — Ei työtä! — Velan-antajat hätyyttävät ja me olemme toivotta voida tyydyttää heitä.

ERNST (Tulee takaisin, kirje kädessä:) Tässä on kirje — luultavasti aptiekarilta, joka minua nukittaa ja oikeuteen kutsumisella uhkaa. En hirviä avata sitä. (Aukaisee kirjeen:) Kaikki-valtias Jumala! — Mikä se on?? — Raha!! — — Sisar! Maria katso! 20 taaleria. — — Niin, sinulla oli oikein, isä John: Luota Jumalaan, hän on sinua lähin, hädän ollessa suurimpana!

MARIA (Kyyneleitä silmissään:) Ennenkuin aamu tulee, voipi muuttua! — Kiitän sinua, kaikkivaltias Jumala!

ERNST. Kirje on kanssa! (luettuaan:) Iloitse, sisar! riemuitse, me olemme pelastut! — (Syleillen häntä:) Nyt pitää sinun hoiteleman itseäsi, ei sinun pitä työtä tekemän, ja suloiset silmäsi — sinun ei pitä enään näkemän niitä punaisiksi ja kipeiksi, sillä että pitkin öitä työskentelet neulalla, muutamia penniä ansaitaksesi. Minä voin nyt meistä molemmista pitää huolta. — Hyvät lämpimet talvivaatteet pitää sinun saaman ja lämmin huone, kun pakkaneen tulee. Kaikki, kaikki maksetaan, ei kukaan ihminen kaupunnissa voi kehua, että hänellä on penniäkään meiltä saamista. (Antaa Marialle kirjeen:) Mutta, minun täytyy pois!

MARIA (lukiessaan kirjettä:) Sinun täytyy pois?! — Sinä aivot jättää minut?

ERNST (Antaen hänelle käden:) Eikö minun täydy?

MARIA. Mutta kuka minua varjelee, ollessani yksinäni? Isä John ei ole enään täällä talossa! Tiedäthän melkein joka tiellä, jota minun käymän pitää, kahden nuoren miehen minua vainovan ja tarjouksillaan loukkaavan.

ERNST. Ja kuitenkin kysyn sinulta: eikö minun täydy? — Olet vahva, Maria, sillä sinulla on luonne! He ovat pois ollessani sinulle yhtä vähän vaarallisia, kuin tähän asti ovat olleet. Mutta, minun pitää joutuman. Kello 7 menee viimeinen juna, ja huomenna varhain odotetaan minua jo. — Tässä, rakas sisar, on sinulla 15 taaleria — viisi taalaria piisaa kyllä matkalle. Maksa niillä leipuri ja aptiekari; ja huomenna varhain kello 9 menet isän John luokse, kerro hänelle onnestamme, ja rukoilen minä häntä hyvin useasti tulemaan sinua katsomaan. Huomen-iltana saat jo minulta kirjeen. (Ottaa myssynsä ja suorjaa menemään.)

MARIA. Etkös tahdo ripustaa ympärillesi päällysnuttusi, yöt ovat kylmät?

ERNST (Hämille tullessa:) En — anna — käy ilman sitäkin.

MARIA. Mitä se on? Mintähden olet niin hämillä?

ERNST. Se ei mitään — anna minua. —

MARIA (Astuttuaan kaapille ja avattuaan sen:) Missä on päällysnuttusi? Kaapi on tyhjä!

ERNST (Hetken ääneti:) Olen myynyt sen, että sinulla — että minulla olisi jotakuta syömistä. (Äänettömyys.)

MARIA. Viimeinenkin kadonnut! — Herra, tiesi ovat ihmeelliset!

ERNST. Mutta hän saattaa kaikki hyvään! — Katso sisar, tuntia sitte vielä epäilyksen reunalla, olemme nyt onnelliset ihmiset, sillä minulla on työtä! Elä hyvin, sisareni. Jää hyvin!

MARIA (Näyttää hänelle valkeata:) Toistemme näkemiseksi! (Ernst pois.)

10:s Kohtaus.

Maria (yksinään.)

MARIA. Kuinka kovasti onnen käsi päällämme on! — Tuska tulee minulle — ajatellessani, olla varjeluksetta. — Sydämmeni tykkii, niin kuin jos se tahtois halkaista rintani. — Jaa, jaa, olen sairas, hyvin sairas! — Muutoin olisin narrimainen lapsi, jos tahtoisin syyttää niin tuskitella. — Mutta mitä tahtovat nuo nuorukaiset minulta? — Mintähden vainoovat minua? — — Oi Jumalaani! — Ei, ei, he eivät ole voineet lukea mitään julkeata silmissäni — ei, ei, se olisi kovin hirmuista! — Ja jos niin olisi?! Mitä minä vielä etsin syytä? Olen köyhä, se on maailmalle kylläksi uskaltaakseen kaikkia! — Jaa, niin tahrataan huolimattomuudella, nauravan suun mytistyksillä köyhän tytön rehellistä, puhdasta nimeä. Askeleita! Eikö joku tule rappuisista ylös? — (Kolkuttaa:) Kuka se voi olla?

11:s Kohtaus.

Maria. Emilia.

EMILIA (Sisään juostessaan:) Missä on Ernst?

MARIA. Mamsellini — Jumalani, mikä on tapahtunut?

EMILIA. Missä on Ernst? — Vastatkaa pian: missä on Ernst?

MARIA. Matkalle lähtenyt.

EMILIA. Matkalle lähtenyt, ja mihin? Eikö hän taannoin ole saanut kirjettä?

MARIA. Niin on, tässä se on. (Antaa Emilialle kirjeen.)

EMILIA. Antakaa — (lukee sitä.)

MARIA. Ja on paikalla lähtenyt matkalle.

EMILIA. Enkö sitä aavistanut! Oi hävytöntä, hävytöntä! Petetty!
Hävyttömästi petetty!

MARIA. En ymmärrä sanaakaan, armollinen mamselli — kuka on petetty?

EMILIA. Veljesi Ernst on petetty.

MARIA. Ja mintähden petetty? — Tässä on summa rahoja. —

EMILIA. Tiedä siis, kaikesta, joka tässä kirjeessä seisoo, ei sanaakaan ole totta. Veljeni on sen kirjoittanut — ei, ei veljeni, hävytöin, hylittävä riiviö — Kaarle von Mahlow on sen kirjoittanut, saadaksensa häntä pois.

MARIA. Kenties vielä on aikaa häntä kutsua takaisin. (Kello lyö 7.)
Kaikkivaltias Jumala — se on myöhään!

EMILIA. Mutta mihin tarkoitukseen on kaikki tämä? — Oi, se on konnan-työ, muutoin ei olisi pantu niin paljo rahaa siihen. — Kuuntele! — Eikö joku tule rappuisista ylös? — Jää — ole luja, varjelen sinua! (Menee oikeaan.)

12:s Kohtaus.

Maria. Kaarle. (kohta sen perästä) Emilia.

KAARLE (Kolkuttaa, ja astuu kohta sen perästä sisään:) Hyv' iltaa, kaunis vilukka!

MARIA (Syrjään:) Hän se on!

EMILIA (Ovesta, syrjään:) Oi, nyt kaikki minulle selkenee!

MARIA. Mitä tahdotte te herrani?

KAARLE. Miksi nämä kysymykset? Ymmärrättehän minua — Te tiedätte minun teitä ihaillevan jumalakseni — sadoin kerroin olen sen teille teidän kävelessänne sanonut — ja nyt kysytte mitä minä tahdon? (tahtoo syleillä häntä.)

MARIA (Vetäytyy:) Herrani! — Jättäkää minua, sillä veljeni pitää paikalla palautuman.

KAARLE. Hän ei tule, puhuthan joutavia, sinä pieni kiekaileva! Hän on lähtenyt matkalle.

MARIA (Syrjään:) Oi Jumalaa! Hän tietää!

KAARLE (Istuutuessaan:) Tule, kultaiseni, istuutu viereheni!

MARIA. Herrani! Minä kysyn vielä kerran, tahdotteko jättää tämän huoneen, taikka pitääkö minun rukoileman naapuriltani varjelusta teidän loukkauksianne vastaan?

KAARLE. Tuomitset minua väärin, enkeliseni. — Anna minulle kätösi — minä rakastan sinua. — No — tule. —

MARIA (Kääntyy ovelle.)

KAARLE (Juoksee hänen perästä, ottaa häntä syliin, ja tahtoo suutella häntä:) Sen edestä saat rangaistusta, sen edestä jaan minä muiskun.

EMILIA (Astuessaan heidän väliinsä eroittaessaan heitä:) Jättäkää paikalla tämä huone, herra von Mahlow!

KAARLE. Sisareni!

EMILIA. Älkää kutsuko minua niin! — En ole, en tahdo olla sisarenne. — Minä häpeän, jos te vierasten läsnäollessa minua niin kutsutte! — Ne siis ovat kiitetyt pää-ajatuksenne, jotka eivät kärsi eivätkä salli, että minä työmiehen kanssa julkisesti ja rehellisesti menen yhteyteen?! Tahraan nimeäni, Jos minä, sydämeni rakkaudelta pakoitettuna, astun ihmisten piiriin, ihmisten, jotka ajatustenne mukaan kuuluvat ihmillisen seuran alhaisimpiin?! Mutta te hiivitte näiden ihmisten majoihin, tehdäkseen konnantöitä, kylvetäkseen onnettomuutta ja syntiä. — Ajatuksenne näkyvät vaan antavan etuisuutta pahoille tavoille! —

KAARLE. Emilia!

EMILIA. Mitä te tahdotte täällä? Miksi olette tämän tytön veljen valheella ja petoksella poislähtäneet? — Estämättä voidaksenne harjoittaa konnan-työtä? Tiedättekö, kuka tämän tytön veli on?

KAARLE (Painavasti:) Oi jaa, mamseli Emilia — hän on työmies Ernst Herbig!

EMILIA. Niin, ja lisätkää siihen: sulhaseni! — Minä tiedän, mitä te sillä irvistyksellä tahdotte sanoa, mutta minä olen varustettu rohkeudella taistelemaan kokonaista joukkoa semmoisia ilkiöitä vastaan. Totuuden pitää ja täytyy voittaa valheen!

KAARLE. Te seuraatte minua paikalla isäni luokse.

EMILIA (Ylpeästi:) En käy teidän kanssanne kaduilla. — Jättäkää meitä?

KAARLE. Silloin minä olen käyttävä väkivaltaa!

13:s Kohtaus.

Entiset. Ernst.

ERNST (Syöksee Kaarlen päälle, tarttuu hänen käsivarteensa ja vetää häntä väkevästi esiin;) Ha, ilkiö! — Eikö se jo ole sinulle kylläksi, että olet tuottanut murhetta ja puutetta majaani, pitääkö sinun myös koettaman saastuttaa se pahuuksilla, rehellistä nimeäni häpeällä tahrataksesi?

KAARLE. Laskekaa minua irti!

ERNST. Vielä sana, ja minä muserran tyhjän kallosi! (laskee häntä irti:) Älä liiku paikalta, taikka ruhjon sinua, kuin hauraan ruovon! — Maria, onko hän solvaissut sinua?

EMILIA (Astuessaan esiin:) Minä olen häntä varjellut!

ERNST. Emilia!

EMILIA (Ojentaen hänelle käden:) Ernst! — Sattumus on saattanut minua tämän konnantyön jäljelle. Uusi herra von Mahlowin palvelija juoksee rappuisista alas, minun aikoessani mennä ylhään. Hän kantaa kirjeen, jonka hän pudottaa astuessaan ohitseni. Nostan sen maasta ja luen ulkokirjoitusta. Kysyn: keltä on kirje? Ja hän vastaa: nuorelta herralta. Olin kuoleman tuskissa, sillä se oli minulle mahdotonta näkemättä päästä talosta, ja että kirje sisälsi jotakuta hävytöntä, sen tiesin varmaasti.

ERNST. Kiitän sinua! — Tässä, heittiö, on sinulle 20-taalerisi: Jätä asuntoni! Minua on isäsi ajanut talostaan, koska olin köyhä ja rohkenin rakastaa hänen tytärtään — mutta sinua rojahutan asunnostani, koska olet hävytöin heittiö! (tarttuu hänen käsivarteensa ja vie häntä peräovelle, avaa sen ja heittää häntä ulos.)

EMILIA ja MARIA (Syleilevät toinen toistaan.)

(Esirippu lankee.)

KOLMAS NÄYTÖS.

(Konttuori herra von Mahlowin luona. Oikealla puolella ovi, vasemmalla ikkuna, pulpettia j.m.)

1:n Kohtaus.

Tuomas (yksinään.)

TUOMAS (Pulpetin edessä, joka seisoo ikkunan vieressä, seisoo ja kirjoittaen. Pulpetilla palava lamppu:) Ajattelen kuin ajattelenkin, en saa sitä yhteen. — Mitä edeltäpäin huomasin, se tulee tulemistaan voimalla. — Mistä tulee, ett'ei muutamia aikoja sitte luottamuksemme enään ole niin rajoittamaton, kun se oli? — Jaa, jaa, vieraat ihmiset lukevat paremmin, kuin oma isäntä. Koko kaupunnissa ei ole ketään, joka ei tahtoisi välteitä rahojen siaan antaa.

2:n Kohtaus.

Mahlow. Tuomas.

MAHLOW (Sanomalehti kädessä:) Tuomas!

TUOMAS (Kirjoittaessaan:) Armollinen herra!

MAHLOW. Mitä teemme vaihe-setelin kanssa?

TUOMAS. Missä vaan olen ollut, armollinen herra, välttävät vaan. Olisitte vaan kohta Sänder'in kirjeen tultua antaneet minulle tietoa siitä, kenties se olisi ollut hänelle mahdollista maksaa, jos minä olisin kirjoittanut hänelle.

MAHLOW. Se on myöhään — vaihe-seteli pitää huomenna maksettaman. — (Äänettömyys.) Poikani kertoi muutamana päivänä minulle eräästä rikkaasta Englantilaisesta Farren, — luulen nimensä olevan, Marian torilla asuva — joka hyviä korkoja vastaan lainaa rahoja.

TUOMAS. Siis korkuri?

MAHLOW. Saisi häneltä kysyä, mitä hän vaatii, jos hän kuudeksi kuukaudeksi meille sen summan lainaa.

TUOMAS. Siihen en minä neuvosi. — Ennen huomenna pyytäämään ajan-pitennystä ja paikalla kirjoittamaan Sänderille.

MAHLOW. Sen kautta luottamukseni turmeltuisi ja minä tulisin häviöön. — (Äänettömyys.) Vielä on keino, vielä tunnen yhden, joka minulle paikalla tämän summan lainaa.

TUOMAS. No — kuka se olisi?

MAHLOW. Hän panee siihen ehdon. — Kauppias Renard — olin nykyisin hänen luona.

TUOMAS. Ja tämä ehto on?

MAHLOW. Antaa hänelle tyttäreni vaimoksi.

TUOMAS. Puhutteko vanhasta herrasta?

MAHLOW. Puhun, kaupunnin rikkaasta miehestä. —

TUOMAS. Mutta myöskin vanhimmasta.

MAHLOW. Ymmärrän — se olisi muistutus. — Sinäkin olet tuumiani vastaan?!

TUOMAS. En kuitenkaan, armollinen herra! Pelkään vaan. —

MAHLOW. Ett'ei tyttärenne siihen ole suostuva? Minä tiedän pakoittaa häntä siihen! Tässä on naimissovinto, hänen allekirjoituksensa hankkii minulle keinon pelastaakseni häviöön joutumasta. — Tahdon kuitenkin nähdä, jos hän kieltää. Mene hänelle, Tuomas — hänen pitää paikalla tuleman tyköni!

TUOMAS (Mennessään:) Niinkuin te käskette, armollinen herra. (Pois.)

3:s Kohtaus.

Mahlow (yksinänsä.)

MAHLOW (Kävellessään edestakaisin:) Hänen päätöksestä se riippuu, jos minä näytän häntä maailmalle varkaaksi ja nimensä häpäisen. — Poikani, eikö hän sanonut, poikani on minulta varastanut? — Olenko minä milloinkaan kieltänyt pyynnön pojaltani? — (Hetken ääneti, istuutuu, lukiessaan sanomalehteä, joka hänellä sisääntullessaan kädessä oli:) Mikä se on? — (noustessaan ylös lukee:) "60000 taaleria kokonaisena taikka osina lainataan ulos takausta vastaan. Likemmin Mariantorilla N:o 9 toisessa kerrassa herra Farren'in luona. Aamulla kello 9 ja 10 välillä!" — — Se on tuo Englantilainen, josta minulle poikani kertoi. — Toivo enemmän!

4:s Kohtaus.

Mahlow. Kaarle.

KAARLE (Vaatteet epä-järestyksessä:) Hyv' iltaa, isäni! Etsin sinua koko talossa. —

MAHLOW. Hyvä, että tulit, Kaarle, minulla on sinun kanssasi puhumista.

KAARLE. Antakaa minut ensin puhua, isäni. — Minua on haukuttu, solvaistu — ei, ei ainoastaan minua, poikaasi, mutta sinuakin, isäni.

MAHLOW. Mikä on tapahtunut? Puhu.

KAARLE. Ernst Herbig, Emilian valittu, on heittänyt minua huoneestansa.

MAHLOW. Kuinka sinä tulit sinne?

KAARLE. Kävellessäni Johanneksen-portilla, näen minä edessäni naisen, jonka luulin tuntevani. Hän kävelee hyvin kiireesti ja katselee ympärilleen usein peljästyneenä. Siitä tarkkaun, kiiruhdan askeleitani, saavutan häntä, ja kuka se on?

MAHLOW. No? —

KAARLE. Emilia, tyttäresi, isä! — Hänen arka, pelkäävä käytöksensä ilmaisee minulle, että hän tekee jotain luvainta. — Minä seuraan häntä, hänen näkemättä minua. Hän kääntyy viimein eräasen katuun — minä hänen jälkeensä — hän astuu eräasen taloon, jossa hän häviää kolmanteen-kertaan. Vähän ajan mentyä astun minä huoneesen ja häiritzen häntä syleillessään — tuota kurjaa! — Muun, rakas isä, jätän mielen-kuvitteluksellesi.

MAHLOW. Ha, hävytöin, iletöin petturi! Vaaditkos minua *sillä tavoin*? Niin tahdon minä siis oikeutta käyttää; vielä tänään pitää sinun hävyttömyydestäsi kärsimän! (Hetken ääneti.) Kaarle — yksi kysymys. Ole julki-totinen ja puhu totta — mitä sinä tehnytkin olet, annan sinulle anteeksi, jos sanot minulle totuuden.

KAARLE. Isäni!

MAHLOW. Sisaresi syyttää sinua varkaudesta. —

KAARLE. Oi sitä hävytöintä! —

MAHLOW. Ole rauhallinen ja vastaa minulle hyvästi mietittyäsi kysymyksiini. Ei ketään ole ollut huoneessa, kun sinä ja tuo työmies. (Äänettämyys.) Oletkos ottanut minulta ne rahat? — Minä tahdon totuutta ja se olkoon tapahtumatta.

KAARLE. Isäni — jos sinulla on kahden ihmisen välillä, joista toinen on rikas ja hyvästi kasvatettu, toinen taas kerjäläinen ja kasvatuksetta, tuomitsemista, kumpi niistä molemmista olisi varas?! —

MAHLOW. Jaa, sinulla on oikein, poikani! — Hän on minulta varastanut. Seuraa minua nyt heti poliisiin. Minä tahdon hänen nähdessään viettää häntä vankeuteen. Sinä kerroit minulle muutaman aikaa sitte eräästä Englantilaisesta, eräästä herrasta Farren, joka hyviä korkoja vastaan lainasi rahoja. Hän tarjoo tässä (näyttäen sormellaan sanomalehteä:) summan 60000 taaleria, kokonaisena taikka osina ulos, takausta vastaan. — Sinä tunnet häntä.

KAARLE. Tunnen, eräs ystävästäni vei häntä eteeni.

MAHLOW. Mene huomenna varhain, kello 9 ja 10 välillä hänelle ja kysy, jos hän velkaseteliä vastaan tahtoo lainata minulle 20000 taaleria kuudeksi kuukaudeksi.

KAARLE (Kummastuneena:) 20000 taaleria?!

MAHLOW. Jaa, eräs saaminen on jäänyt maksamatta ja minä odotan huomenna vaihe-seteliä, jota en voi täyttää.

TUOMAS (Tulee:) Mamsel Emilia ei ole löydettävänä, luultavasti ulos mennyt.

MAHLOW. Minä kyllä tiedän löytää häntä! Seuraa minua poliisiin, poikani!

KAARLE. Varmaan, isäni! — Mutta suokaa minulle, ett'en tarvitse astua tuon kurjan huoneeseen.

MAHLOW. Siis et tahdo olla voitto-riemusi vierasmies? Ymmärrän sinua.

— Jaa, jaa, sinulla on hyvä hellä sydän. Tuomas!

TUOMAS. Armollinen herra!

MAHLOW. Odotan sinua huomenna varhemmin kuin tavallisesti konttuorissa.

— Seuraa minua poikani! (Kaikki pois.)

Muutos. (Ylishuone Ernst'in luona.)

5:s Kohtaus.

Maria. Emilia. Ernst. John.

MARIA (Istuu voimatoimna perässä eräässä suuressa nojaustuolissa.)

EMILIA, ERNST ja JOHN (Seisoivat Marian ympärillä askaroitsevana.)

EMILIA. Tämä rajuinen neljännestunti oli hellälle verelle vaarallinen.

— Pelästys on tärisyttänyt hänen tunto-suonensa. — Hän tointuu!

ERNST. Rauhoitu, Maria — unhota, mitä olet nähnyt ja kuullut.

MARIA. Oi — ilmaa — ilmaa — sydämmeni — uhkaa haljeta — (pane Emilian käden rintaansa.)

EMILIA. Hänen sydän sykkii julmasti ja kuumeisesti. — Rohkaise itsesi, sisar, sinua varjeleepi hyvän, rehellisen miehen rinta ja rohkeus. (Ojentaa Ernestille kätensä.)

MARIA. Oi, kuinka hyvä olette, mamsellini. —

EMILIA. Ei niin, kutsu minut sinuksi, kutsu minut sisareksi, Maria. Minä olen ylpeä siitä, jos minua siksi kutsut.

MARIA. Oi, sinä olet enkeli! — Kuin minä sinua ensi kerran näin — äitini haudan vieressä — silloin minusta oli niinkuin olisi Jumala lähettänyt yhden enkelistään maahan, lohduttamaan minua. — Jaa — sinä olet lohdutuksen enkeli. — (Hetken ääneti:) Ja tuo löyhkä nuorukainen onko hän veljesi.

EMILIA. Älä ajattele häntä, Maria!

MARIA. Hän on minua solvaisut — tahdon antaa anteeksi, vaikk'en unhota. — Neljässä toista päivässä on hän vainonut minua — käydessäni iltaisella äitini haudalla — hän ja vielä toinen nuorukainen. — Ernst, vie minut ikkunalle ja aukaise se — vereni on niin lämmin — hengen-vetoni niin lyhyt.

EMILIA ja ERNST (Taluttavat Mariaa.)

JOHN (lykkää sillä välillä tuolin ikkunalle vasemmalla. Maria istuu tuu. Ernst avaa ikkunan.)

MARIA (Ernst'iin päin:) Me olemme kuitenkin hyvin köyhät, veli. (Hetken ääneti.) Oi, älkää jättäkö meitä, isä John — sisar Emilia! — Jääkää meidän köyhäin, köyhäin ihmisten tykö!

EMILIA. Älä kutsu itsesi köyhäksi, Maria! Sinulla on puhdas sydän rinnassasi, se on kultaa ja kalliita kiviä etevämpi.

ERNST. Ole rauhallinen sisar; jolla semmoisia ystäviä maailmassa on kun meillä — (ojentaa kätensä Emilialle ja Johnille:) hän voi lohdutetulla mielellä katsoa tulevaisuuteen. Kyllä sinulla on oikein: me olemme köyhät. Mutt' älä epäile, ahkeroitsemiseni pitää, täytyy onnistuman.

JOHN. Ennen kaikkia, ajatelkaa tulevaa hetkeä! Tuo nuorukainen kokee kaikkia kostaakseen. Minä tunnen senlaiset luonneet. Koska he ovat luonneita, niin pyytävät loistaa luonneilla.

MARIA. Ja kuinka sait tietää, mitä täällä huoneessasi tapahtui, Ernst?

ERNST. Minun tulee kiittää siitä isämme John.

JOHN. Eräs ystäväni oli sattumalta läsnä kun tämä konnan tuuma ja kirje pantiin kokoon. Hän etsiskeli minua heti, mutt'ei löytänyt, koska olin luonanne, lapset. Kun tulin kotiin, odotti hän minua, ja minä tavatakseni vielä Ernstiä, menin paikalla rautatielle, jolla minä, niin kuin aavistin, häntä tapasin.

MARIA. Kiitos, tuhannen kiitos — isä John!

JOHN. Älä nouse ylös, tyttöseni. — Mutta mikä on nyt tehtävä?

ERNST. Sinun pitää paikalla menemän isällesi, Emilia.

EMILIA (Hyysähtäen:) Oi Jumalaa! Isälleni! En! en! — Ja kuitenni. — Mintähden en? — Enkö ole tahtonut hyvää? Löytyykö sitte nuhde, joka voisi minua kohdata? Pitääkö minun näkemän yhden ihmisen kunnian menetettävän — kunnia, joka on enempi kun elämä — poistamattani kohta, jonka minä voin poistaa? Oi, anna heidän tulla, jotka minua syyttävät ja kiroavat, minä löydän voimaa ja rohkeutta heitä vastaan astuakseni! — Nyt elä hyvin, sisar, ja rauhoitu. Jää hyvin, Ernst, toistemme jälleen näkemiseksi! — Eläkää hyvin, jalo mies, en toivo teitä viimeistä kertaa tänään nähneeni.

JOHN. Ja te aivotte mennä yksinänne tämän tien? Se on myöhään, mamsellini.

EMILIA. Miks'en? Minä ottaisin vastaan vaan yhden saattamisen, se on sulhaseni. Mutta Ernstin täytyy olla Marian luona, sentähden menen yksinäni.

ERNST. Jääkää Marian luokse, isä John.

EMILIA. Jaa, seuraa minua, Ernst! Kaikki, mitä minä olen tehnyt, olen maailmalle julkisesti ja rehellisesti näyttävä, eivät koskaan ole tekoni peljänneet ihmisten silmiä. Käsivarrellasi on maailma minua löytävä!

ERNST. Ja ei minkään maan voima ryöstä sinua sivultani. Kohta olemme taas takaisin! Isä John, varjelkaa sillä aikaa sisartani ja taloani! (Aikoo Emilian kanssa mennä.)

6:s Kohtaus.

Entiset. Mahlow. Poliisi-kommissarius.

(Astuvat samassa hetkessä heitä vastaan.)

MAHLOW. Seisokaat! Älkää paikalta!

POLIISI-KOMMISSARIUS (Enrstille:) Kuninkaan nimeen otan teidät kiinni!

ERNST. Minut! |
| Yht'aikaa.

EMILIA. Hänet! |

MARIA. Oi Jumalani! (Supistuu voipuneena.)

ERNST. Ja saanko kysyä, mintähden minua otatte kiinni?

POLIISI-KOMMISSARIUS. Te olette syytetyt varkaudesta.

EMILIA. Keltä? Kuka sen rohkenee?

MAHLOW. Sinun pitää paikalla lähtemän minun kanssani.

EMILIA. Väkivalta vaan on minua saava tästä huoneesta!

MAHLOW. Niin väkivaltaa tahdonkin käyttää.

ERNST (Tuijottaessaan eteensä:) Varas! — Minä varas! Oi äitiä, kalpeat kuolemanposkesi arkussa punastuvat sanoista: poikasi varas! (Kiivastuen:) Ken rohkenee minua niin kutsua?

JOHN. Minä takaan tästä miehestä! Takaan koko omaisuudellani hänestä! — (Mahlow'ille:) Pidättäkää itsenne, herrani! Katsokaa ympärilleni, siinä makaa sairas nainen, tämän miehen sisar, jonka hänen

pitää elättää ja joka kenties kuolee pelästyksestä. — Älkää manatko murhaa teidän omatunnollenne!

MAHLOW. Kuka olet kurja, että uskallat sekaantua asioihini?

JOHN. Kuka olen? — Rehellinen mies, joka ei kenenkään edessä luo silmiänsä maahan. — Ylenkatsotteko te minua sentähden, ett'en minä kannan nuttua niin hienosta verasta, kuin te? ett'en minä seuraa uutta muotia, kuin te? Kunnioitusta ijälleni — minä pakotan kyllä kunnioitusta siitä, mitä teen! —

MAHLOW. Tehkää velvollisuutenne, herra komissarius!

EMILIA. Pidättäkää itsenne, isäni! hän on syytöin!

MAHLOW. Pois, pahan-tapainen tyttö!

EMILIA (Hiljaa Mahlow'ille:) Vielä kerran, isäni, jos te saatatte häntä syytteen-alaisten penkille, niin todistan minä, tyttärenne, teitä vastaan, ja näytän todeksi, että Kaarle von Mahlow on varas!

MAHLOW (Kiivastuen ja nostaen keppinsä:) Ääneti, hävytöin, taikka unhotun!

ERNST. Jaa, koskekaa häneen, ja minä surmaan teitä!

JOHN. Mitä te vaaditte takaukseksi tästä miehestä? Tässä on 10,000 — (etsiessään taskuissaan:) Ah! olen mennyt rahatta ulos.

MAHLOW (Nauraa pilkallisesti:) Ha, ha, ha! Sinä tahdot kenties hänen edestä maksaa ne pennit, jotka sinä kadunkulmissa olet saanut? Astu syrjään, kerjäläinen, ell'et tahdo hänen kaltaisena tulla kohdelluksi!

ERNST. Tauvotkaa rukoilemasta, ystäväni! Mitä minulta tahdotaan? Tiedän itseni puhtaana kaikesta rikoksesta, he voivat minua syyttää, mutt'eivät tuomita!

EMILIA. No hyvä, mene vankeuteen, rakkauteni seuraa sinua sinnekin. Ole vakuutettu, ett'ei mikään maan voima ole minua pakoittava milloin toisin ajattelemaan.

JOHN. Niin, poikani, mene, kuitenni olet sinä puhdistettava, ja sen heittiön, jonka tähden sinun nyt täytyy kärsiä, häntä minä paljastan. Sinä olet syytettävä, mutta hän on tuomitettava. Ennenkuin tunti on mennyt, olet vapaa. — Mutta te, herra, kavahtakaa itseänne, ett'ei päivä tule, jolloin te kerjäläisenä kerjäläisen edessä seisotte!

MAHLOW (Nauraa pilkallisesti:) Ha, ha, ha! Oletkos karannut hulluin-huoneesta? Kummitteleeko aivossasi? — Kurja, raihnas olento! Ha, ha, ha!

ERNST. Tehkää velvollisuutenne, herra komissarius! Minä itse muistutan teidät siitä!

EMILIA (Ojentaessaan Ernstillä kätensä:) Toistemme jälleen näkemiseksi — ja pitääkö niin oleman — (silmäyksellä Mahlowiin:) niin itsekkin syytteen-alaisten penkillä! — (menee Marian luokse:) Elä hyvin, sisareni! Jumala, joka viattomuutta varjelee ja suojelee, on oleva kanssasi, ja sinua siunauksellaan varjeleva. (Suutelee häntä:) Oi Jumalaani, mikä se on? — Huulensa ovat kalpeat — otsansa kostea ja kylmä! — Laupias Jumala! — Hän on kuollut!

ERNST (Syöksee itsensä esiin:) Kuollut! — Maria! — Sisar! — Vaan silmäys! — Vaan sana! — Avaa sulot silmäsi vielä kerran vaan! — Anna minua lukea niissä, ett'et usko tätä julmaa syytöstä! — Ha! hän tointuu. (Äänettömyys.)

MARIA. Mintähden — panette ikkunan kiinni?! — Avatkaa — avatkaa pian! — (Hetken ääneti:) sieluni — tahtoo halkaista verhoituksensa — jättää vankeutensa — ja paeta ijäiseen — vapaasen luontoon! (Ikkunalle tuijottaen:) Oi, kuinka he viittavat — sieltä taivaan — kannelta — kuolleiden rakastettujeni ystävälliset silmät. — Jaa — jaa — minä tulen — minä tulen! — — (Hetken ääneti. Ikäänkuin kovasta unesta herääväänä:) Ernst — veljeni. —

ERNST. Tässä olen, sisareni!

MARIA (Hyvin heikkona:) Minä kuolen — jaa — minä tunnen sitä, minä kuolen! — Kuule minua ja lupaa täyttää viimeinen pyyntöni! — Ihan äitini haudan viereen haudata minua — minä soisin kerran parhaan äidin sivulla — uuteen elämään herätä. — (Hetken ääneti:) Vielä yksi! — Lupaa minulle — äitini hautaa — niinkuin minunkin — ruusuilla ja kukilla kaunistaa — ei meitä unhottaa. — Oi, se tekisi minua onnettomaksi — jos näkisin hajonneen haudan kalmistossa — ja ajatus joutui aina mieleeni: — Täällä lepää köyhä — jota ei kukaan ole rakastanut! — Oi! — Sydämmeni — Elä hyvin — veljeni — (hän on kuollut.)

ERNST. Kuollut! Kuollut! (peittää kasvonsa molemmilla käsillään ja lausuu, langetessaan hänen viereen polvilleen:) Oi Jumala taivaissa, koettelemuksesi on kova! (Jää peitetyillä kasvoilla sisarensa jalkojen juuressa polvillaan, ja ei kuule mitään seuraavasta, kunnes hän itse puhuu.)

JOHN (Hetken ääneti — sitte Mahlowille:) Astu tähän, sinä julma ihminen, ja katso tekojesi uhri! — Nälkää ja kurjuutta olet näiden päiden päälle heittänyt — sillä olet ryöstänyt tältä rehelliseltä mieheltä työn. Olet syyttänyt häntä varkaaksi, ja missä hän vaan työtä etsi, ajettiin hän pois. — Nälkä ja kurjuus eivät ole olleet sinusta kyllä — vielä kuoleman piti sinun tuottaman hänen majaan. — Katso tähän, siinä lepää uhri, katsele hänen kasvoihinsa — se on enkelin kuva! — Olet itse temmaissut häntä ahnaalta pojaltasi. Mutta sinua kohtaa poikasi synty, sillä sinä olet laimiin-lyönyt hänestä tehdä ihmisen!

MAHLOW (Koskettuna:) Kuka olet, ihminen?!

JOHN (Nöyrästi:) Kerjäläinen, armollinen herra! jonka nuttu on kulunut ja valennut, mutta joka kuitenni kantaa sydämmen rinnassa — (kiivastuen:) joka sykkii jalommin kuin sinun! (nöyrästi:) Kerjäläinen olen, armollinen herra!

ERNST (Marian luona:) Kuollut! — Mariani kuollut! (Hetken ääneti, noustessaan ylös:) Sepä hyvästi! Sinä paras sisarista! Koko elämäsi oli vaan suruja, puutetta ja köyhyyttä. — Jumala oikeuden pitävä on sinua siellä ylhäällä palkitseva siitä, mitä täällä olet kärsinyt!

JOHN (Astuen esiin:) Rauha ja lepo hymyilevät hänen otsallaan. — Itse musta kuolema oli säälivämpi kuin ihmiset! — Hän on surut ja puutteen hänen poskiltaan pois suudellut! — Lepää rauhassa! (Suutelessaan hänen otsaansa:) tyttäreni!

ERNST (Syleilee sisartansa vielä kerran, suutelee hänen kättä ja otsaa, langetessaan polvilleen, nousee hetken ääneti oltuansa ylös ja lausuu peritteleväisyydellä:) Nyt olen valmis seuraamaan! (Kaikit ovat aikeissaan mennä.)

Esirippu lankee.

NELJÄS NÄYTÖS.

(Huone herra von Mahlowin talossa, niinkuin ensimmäisen näytöksen 1:ssä kohtauksessa.)

1:n Kohtaus.

Mahlow (tulee vasemmalta hyvin kauniissa aamu-nutussa. —)

MAHLOW (Hän on hämmentyneenä ja kävelee muutamat hetket edes takaisin, tarttuu sitte kelloon ja helisyttää kiireesti. Vähän ajan kuluttua tulee perä-ovesta.)

TUOMAS. Mitä käskette, armollinen herra!

MAHLOW. Poikani ylös noussut jo?

TUOMAS. Sitä en luule, sillä kello on tuskin 8 ja nuori herra tavallisesti ei nouse koskaan ennen kello 8 ylös.

MAHLOW. Herätä hänet. — Hänen pitää paikalla tuleman minulle!

TUOMAS (Perä-oven kautta pois.)

MAHLOW (yksinään.) Hän makaa, hän voi maata, ja minä olen koko yön ollut valveella. Julmat kuvat ajoivat minua vuoteelta ja ajoivat minut huoneesta huoneeseen. (Hetken ääneti:) Mutta miksi tämä tuskitus? Eikö minulla Londoossa ole vielä kaksi saamista, jotka peittävät kaikki velkani? Eikö luottamukseni vielä ole niin suuri, että minä nimelläni saan 20000 taaleria varatuksi? — Miksi tämä narrimainen kauhistuttaminen? — Ja jos kaikki pettäisi, eikö Renard ole tätä summaa luvannut jos vaan pakoitan tyttäreni suostumaan? — Voisiko lapsi rauhallisena nähdä isänsä kukistusta, häviötä, pelastamattaan, koska hän voipi pelastaa? — Ei, ei, hän ajattelee kyllä jotakuta parempata! Tähän asti ei hän ole tiennyt syitä, mintähden minä sen tahdoin; jos hän ne tuntee, kyllä hänen hellä sydämmensä puhuu puolestani. (Hetken ääneti:) Kuitenni ennen kaikkia olkoon hänen vapaus — sen hävyttömän nuoren miehen vapaus hänen suostumuksensa vallan-alaisena, ennenkuin hän saa tietää oikean synn. —

(Hetken ääneti:) Mutta kuka oli tuo kyttyräselkäinen, inhottava ihminen — jonka sanoissa semmoinen voima oli — jonka sana niinkuin pasuunin ääni soi korvissani — jonka silmät niinkuin kotkan uhkasivat lävistää minut?! — Se oli joku hellä, säälin-nostava, ja kuitenni taas niin paljon jaloa, majesteettisista hänen raajan-rikkoisessa varressaan! — Äänensä oli minusta niin tuttava — ja kuitenni en muista kenenkään ihmisen puheen milloin tehneen minussa semmoista vaikutusta! (Hetken ääneti:) "Kavahtakaa itseänne, ett'ei päivä tule, jolloin te kerjäläisenä kerjäläisen edessä seisotte!" — Ei, ennenkuin maailma minua kerjäävänä kynnyksillään näkee, ennen. — —

2:n Kohtaus.

Mahlow. Kaarle.

KAARLE. Hyvää huomenta, rakas isä!

MAHLOW. Hyvää huomenta. — Sinä olet kauvan maannut.

KAARLE. Olin eilen kauvan valveella.

MAHLOW. Mene paikalla Mariantorille herra Farren'ille, — ja kysy, jos hän tahtoo minulle lainata 20000 taaleria velka-kirjaa vastaan. — Kiiruhda, että oikealla ajalla olet siellä, ja tule niin kohta kuin suinkin takaisin.

KAARLE (perä-oven kautta pois.)

3:s Kohtaus.

Mahlow. Tuomas.

TUOMAS (Perä-ovesta tullessaan.) Siellä ulkona on mies, joka tahtoi puhua teidän kanssanne.

MAHLOW. Kuka se on — tunnetkos häntä?

TUOMAS. En — mutta minä kyllä kerran elämässäni lienen nähnyt nämä kasvot.

MAHLOW. Anna hänen astua sisään.

TUOMAS (Lausuen perä-ovesta ulospäin:) Astukaa vaan sisään (pois.)

4:s Kohtaus.

Mahlow. John.

MAHLOW (Juosten John'ia vastaan:) Mitä tahdotte? — Kuinka te uskallatte tulla talooni?

JOHN. Jälkimäistä pyydän anteeksi, ja edellisestä voidaakseen ilmoittaa, pari minuuttia.

MAHLOW. Pitkättä puhetta — minulla on vähän aikaa.

JOHN. Minä tulen teitä rukoilemaan. Laskekaa se nuori mies, joka teidän käskystä eilen illalla otettiin kiinni, taas vapaaksi. Pelästys on kuolettanut hänen sisarensa — Te itse olitte läsnä — ja ei ketään ole siellä, joka voisi saattaa ruumiin rauhaan. Te tiedätte, armollinen herra, ilman teidän käskyänne, teidän kanteen takaisin ottamattanne, hänen kyllä viikot, jaa kuukaudet täytyy olla vapaudetta — mitä hänen kuolleesta sisarestaan tulee?

MAHLOW. Se on minusta se sama. — Joka ihminen on onnensa seppä! Hän on varas, hävytön nuorukainen, viettelijä, joka ei hävennyt houkutelemaan isännänsä tytärtä huoneesensa. Sentähden kohtaa häntä oikea rangaistus. Lain koko ankaruus on häneen käytettävä — sen tahdon minä maailmalle, tehdäkseni häntä vahingoittamattomaksi, sen olen kunnioitetulle nimelleni velvollinen. Ja nyt jättäkää minua! Jos olette semmoista toivoneet, niin oli teidän tänne tulonne turhaan.

JOHN. Onko hän varas?! — ettekö niin sanoneet, armollinen herra? — Minä voisin teille toteen näyttää, ett'ei hän sitä ole! — Tyttärenne — taikka oikeastaan Emilia Heeren, on hänen tahdotta, jaa, hänen kotona olematta, eilen ensimmäisen kerran ollut hänen huoneessaan, — voisin teille senkin todistaa! — Tahdotteko sitä, armollinen herra.

MAHLOW. Sen voitte oikeudessa tehdä?

JOHN. Silloin se voisi olla myöhään, oikean varkaan rangaistamatta — silloin voisi se olla myöhään hävyttömän petturin, viettelijän, riiviön mainitsematta laskea. — Se on teille eduksi toivoa molemmat.

— Vielä kerran: Laskekaa Ernst Herbig vapaaksi!

MAHLOW. En, en, ja vielä kerrankin en! Ja nyt jättäkää huoneeni! En ole tottunut kauvan puhumaan ihmisten kanssa teidän lajianne.

JOHN. Ihmisten kanssa minun lajiani? — Olen rehellinen mies, herra!

MAHLOW. Joka eilen uhkasi itse täyttää se, josta hän tänään rukoilee, joka rohkeni minulle uhkauksen silmiini lausua: minun pitäisi kavahtaman itseni, ett'en minä itse yhtenä päivänä kerjäläisenä kerjäläisen edessä seiso. Luulettekos minun sitä unhottaneen?

JOHN (Hetken ääneti, katsoessaan häneen terävästi:) Katson teihin, ja etsin turhaan, sanaa ihminen kasvoissanne lukeakseni. — Te suljette köyhän vankeuteen, ettekä edes salli, että hän hautaan veisi kuolleen sisarensa. Viha, ilkeä kosto surmaa joka ihmellisyyden tunnon teidän rinnassanne. (Hetken ääneti:) Murhan olet sielullesi tuottanut, tahdotkos vielä saada edes-vastaukseksi ihmisen mielipuolisuutta? Eikö hän hurjistuneena ole tärisyttävä ristikko, eikö hän pääkallollaan telkimiä vastaan ole juokseva, särkeäkseen ovea, joka eroittaa häntä rakkaalta sisarelta?! Tiedätkös mitä se on, kadottaa ainoa sisar ijän kukoistuksessa? Onko onni koskaan saattanut sinua veljen taikka sisaren parille? — Ei, ei!! toisin tykkisi sydämmesi, sinä tuntisit ihmisellisyyttä — vaikka sekin vaan olisi hengen-vedon kestäessä! — (Hetken ääneti:) Katson sinuun kummastuneena — kylmä ja kuolleet on kasvojesi muoto — tappeluiden rauha on kasvoillasi — sillä sydämmesi ei lähetä rakkautta eikä elämää niiden juovoihin! —

MAHLOW. Rajupäinen kerjäläinen! Rohkenetko sinä minua talossani solvaista? Mikä minua pidättää sinua renkieni kautta viskauttamasta kadulle?

JOHN. Niin, — anna renkisi rääkätä minua — huuda heidät tänne, että he heittäisivät köyhän kyttyräselkäisen rappuisia myöten alas! — Jo kerran olen sinun tähden jalan polkemisen saanut — jo kerran täytyi minun sinun tähden jättää, kotoni ja isänmaani. — (Hetken ääneti:) Katsele minua ja etsi kasvoissani juovaa, joka muistuttaisi sinua siitä, jonka sinulle maan päällä pitäisi pyhin oleman: isästäsi!! — Niin! — jaa! isäsi ylenkatsottu, rääkäty, jaloilla poljettu poika — inhottava, punatukkainen, kyttyräselkäinen Johan Berger seisoo edessäsi!!!

MAHLOW (Hyysähtäessään:) Veljeni!

JOHN. Ei! ei veljesi! — Sama isä on kyllä meitä siinnyt — mutta se ei valtuuta sinua minut niin kutsumaan! —

MAHLOW (Suuressa ahdistuksessa:) No — ja mitä tahdot täällä? Mikä pakoittaa sinut piilostasi valkeuteen? Tuletkos kerjäläisenä häväistäksesi kunnioitettua nimeäni? Taikka tuletkos saamaan perintösi? Olen kutsuttanut sinua kaikissa maissa sanomalehtien kautta — et ole ilmoittanut itseäsi — oikeus on julistanut sinut kuolleeksi — minulle omaisuutesi määrännyt — ei sinulla enään ole mitään minulta vaatimista!

JOHN. Sen tiedän — ja minä olen luopunut kaikesta. — Enkä tulekaan sinun kunnioitettua nimeäsi solvaisemaan; sillä köyhyys ei häväise; mutta sydäntä kristillisettä rakkaudetta ylenkatsoo koko ihmiskunta! — (Hetken ääneti:) Vielä kerran, tahdotkos sen minulle vieraan nuorukaisen, Ernst Herbig, laskea vankeudesta?

MAHLOW. En!

JOHN. No, antakoon Jumala, että kerrankin ihmisten sydämmet sykkivät sinulle hellämmin, jos onnettomuus sinua kohtaa — jos kerran seisot lapsen parien vieressä! Oi, en maailman aarteiden edestä tahtoisin niin kuollutta, palannutta sydäntä kantaa rinnassani kuin sinä!!! — Jääkää hyvin, herra von Mahlow — ja älkää unhottako, että olette köyhän, kyttyräselkäisen veljenne ajaneet ovelle! (Menee peräoven kautta ulos. Mahlow vasempaan pois.)

Muutos. (Hyvin kalliilla huonekaluilla varustettu vastaan-ottohuone isän Johnin luona. Vasemmalla ja oikealla kaksipuolisia ovia. Vasemmalla ja oikealla ikkunoita. Rikkaita, jos mahdollisesti kullattuja huonekaluja. Seinillä tauluja j.m.)

5:s Kohtaus.

Farren. Ernst (vasemmalta.)

ERNST.Niin, ja minä kysyn vielä kerran: onko se mahdollista? — Isälle John, miehelle huonossa

nutussa — joka köyhässä asunnossani tyytyi yksinkertaisimpaan ruokaan — isälle John kuuluu kaikki tämä rikkaus?

FARREN. Niin, hänelle se kuuluu. Ja kaikki, mitä te näette, on hän itsellensä hankkinut ahkeruudellaan. Harris ja kumppani on asioidensa nimi, suurin Liverpoolissa. — Hänen nimensä sulkee joka köyhä rukouksiinsa.

ERNST. Oi Mariaa! sisar rukka! Mintähden olet kuollut niin varhain?! — Mutta mintähden hän peittäytyy huonoon nuttuun? — Mintähden hän ei näytä maailmalle kuka hän on ja mitä hänellä on?

FARREN. Hänellä on syitä, *täällä* juuri *niin*, eikä toisilla tavoin näyttäytyä — ja siitä hän ajassa teille sanoo. Tästä päivästä alkaen nuori ystävä, hän ei enää juoksentele katuja myöten, hän ajaa ulos komeissa vaunuissaan, ei enää huonossa nutussa, mutta kauniissa vaatteissa, niinkuin maailma mielellään tahtoo.

6:s Kohtaus.

Entiset. Palvelia.

PALVELIA (Loistavassa palvelus-puvussa tulee peräovesta:) Eräs herra tahtoo puhutella talon herraa.

FARREN. Antakaa häntä silmänräpäyksen odottaa etu-huoneessa. (Palvelia menee:) Herra John on käskenyt minua teille tämän huoneen (näyttäen sormellaan ovea oikealla ja avatessaan:) tarjoomaan. — Kaikki, mitä siellä löydätte, on teidän omaisuutenne. — Olkaa niin hyvä ja astukaa sisään!

ERNST. Se on liian paljon onnea, taivaan herra! (Astuu huoneeseen.)

7:s Kohtaus.

Farren (kohta sen perästä.) Kaarle (peräovesta.)

FARREN (Helisyttää. Palvelia astuu sisään:) Minä pyydän.—

Palvelia (avaa oven.) Kaarle (astuu sisään.)

KAARLE. Antakaa anteeksi, jos häiritseen.

FARREN. Asioissa ette koskaan häiritse. Mitä te tahdotte?

KAARLE. Isäni lähettää minut. Meiltä on tässä hetkessä jäänyt pois kaksi arvoisaa saamista — mutta meillä on taas suuria maksamisia tehtävänä ja olemme luottaneet näihin saamisiin. Isäni luki tänään sanomissa, että te aivotte lainata ulos 60000 taaleria pienissä osissa ja kysäisin nyt teiltä, jos tahdotte meille lainata 20000 taaleria, luonnollisesti vekseleitä vastaan.

FARREN. 20000 taaleria? — Ja teidän herran isänne paljasta allekirjoitusta vastaan?

KAARLE. No, eikö talomme nimi ole kyllä?

FARREN. Te ymmärrätte minua väärin.

KAARLE. Ja tahdotte te olla niin hyvä minulle selittämään, kuinka minun pitää teitä ymmärtämän? Tässä on kysymys, vastata yksinkertaiseen kysymykseen sanoilla: voinko taikka en.

FARREN. Te olette luonteva, herra von Mahlow — taikka olenko ymmärtänyt väärin — ettekö ole vaatineet yksinkertaisesti 20000 taaleria?

KAARLE. Ihan oikein!

FARREN. Sallitteko minun, nuori herra, kysymään: tiedättekö, kuinka aljetaan tienata 20000 taaleria? Onko teillä aate, millä tavoin ja keinoin rehellinen, ahkera ihminen saa 20000 taaleria? — ja jos sen tiedätte, niin kysykää itseltänne, jos semmoinen summa paljasta nimeä vastaan pannaan vaaraan. — Kuitenkin, minulla ei ole täällä vastaamista — se oli vaan ajatuksia, jotka uskalsin lausua. Olen täällä vaan palvelia — ja lähetän pian teille isännän — jos hän on tullut jo takaisin kävelyksestään. (Vasempaan pois.)

8:s Kohtaus.

Kaarle (yksinään.)

KAARLE (Koskettuna:) Mitä se oli? — Hän on palvelia vaan? — Mutta kuka on tämän talon isäntä, joka tuhlaavaisessa ylpeydessä — ottaa kiitoksia?! Olen utelias oppimaan tuntea tämä nurkkavieras-kasvu enkä laimimlyö isännälle palvelian luonteviin kysymyksiin vastata.

9:s Kohtaus.

Kaarle. Ernst. John.

JOHN (Tulee vasemmalta — hyvin korea; musta nuttu, valkea västi, valkoinen kaulavaate, mustat silkkiset sukat, samoin housut. Kultaiset kellon vitjat, sormuksia, prilljanti-neula paidan-rinnassa, tähti-nauha napin-reijässä j.n.e.) (Ernst ja John tulevat samaan aikaan sisään. Kaarle ei näe Johnia eikä Ernstiä. John jääpi seisomaan perässä vasemmalla puolella ovea.)

ERNST (Astuessaan sisään:) Enkö vaan pety? Olenko valveella taikka pitääkö uni ajatukseni kahleissa?

KAARLE (Nähdessään Ernstin:) Mitä se on?!

ERNST (Kääntyen ja Kaarlen nähden:) Ha! Tuo hävytöin riiviö!

KAARLE (Pelästyy ja tahtoo mennä.)

ERNST. Seiso, kurja! — Mikä minua pidättää, ett'en sinua surmaisi?! Siis kävelet sinä rangaistamatta ympärillä ja sinulla on kuitenkin murha sielullasi! — Tiedätkös, mitä olet minulle tehnyt?! — Sisareni olet sinä murhannut!!! Oi, minun pitäisi vetämän sinut hänen kuolin-huoneesensa, että hänen kasvonsa sinua joka yön pelästyttäisivät unessasi!

KAARLE (Vapisten:) Millä oikeudella? —

ERNST. Millä oikeudella, kysyt sinä, surkea vintiö?! Oikeudella?! Kuka on sinulle antanut oikeuden hävittää ihmisen onnea? — Sinä olet antanut köyhän nälkää näkevästä nöyrystä, solvaiset hänen rehellistä nimeänsä, poljet hänen sisarensa viattomuutta — ja kuin hän sitte nousee sinua vastaan, asettaa voiman voimaa vastaan, hampaan hammasta vastaan, kuin hän niin kiihtyneenä tulee pedoksi, ja uhkaa repiä sinut — silloin kysyt sinä millä oikeudella?! Sillä oikeudella, jonka luonto, jonka Jumala on pannut minulle rintaan! — Kun sinua sääski vaivaa, niin tapat sä sen — ja minä en ihmistä, joka minulta on elämäni onnea hävittänyt, joka minulta on sisareni murhannut, minä en kuristaisi häntä, tuota kurjaa?! (hänen aikoessaan syöstä itsensä Kaarlen päälle, astuu John esiin.)

KAARLE (Johnille:) Varjelkaa minua, herrani, tältä raivovalta! — (Tuntien Johnin, syrjään:) Mitä se on — tuo kyttyräselkäinen! —

ERNST (Kiiruhtaen Johnille:) Antakaa anteeksi ja kiitoksia, tuhannen kiitoksia! Millä olen kaiken tämän ansainnut, isäni, ja millä voin sitä palkita?!

JOHN (Tahtomatta nähdä Kaarle:) Sillä että minua aina niin kutsut — ja olet, niinkuin olet ollut: rehellinen, jumalinen ja ahkera! (Syleilee Ernstiä. Hetken ääneti. Kaarleen kääntyen:) Mitä tahdotte, herrani?! (Katsellen häntä tarkasti:) Oi! Luulen minulla olevan kunnian teidät tuntea? Enkö niin? (Hetken ääneti:) — No — millä voin teidät auttaa?

KAARLE. Antakaa anteeksi, minä tulin isäni asioissa — mutta siitä ei voi tulla semmoisen tapauksen perästä enään puheeksi, ja niin jätän jäähyväiset. —

JOHN. Herra Farren on kertonut minulle vaatimuksestanne, minä tahdon sitä ajatella — tahdon hankkia tietoja — kenties myöskin, ajaessani ohitse — jos saan siihen lupaa, tahdon katsoa kauppanne kirjat läpi — kysykää 14 päivän perästä uudestaan asiasta.

KAARLE. Se on tällä hetkellä. —

JOHN. Minun täytyy valittaa, ett'en voi auttaa.

KAARLE (aikoo mennä.)

JOHN. Minulla on vähäinen asia teidänkin kanssa — jääkö! (Hetken ääneti:) Poikani, Ernst Herbig, on eilen illalla herra von Mahlowin käskyllä. — Olettehan sen herran poika?

KAARLE (nyrkäyttää päätänsä.)

JOHN. Syytettynä varastaneen häneltä 300 taaleria viety vankeuteen. Varkaus on 15 päivänä Syyskuuta, aamulla kello 9, tehty. Tiedätkös te, kuka varas on, kuka isältänne nämät rahat varasti?

KAARLE (Koskettuna:) Herrani!!

JOHN (Tarttuessaan Kaarlen käteen:) Tiedättekö, kuka on isältänne varastanut?! — Minä tahdon sanoa se teille: te itse, hänen poikansa! — Te olette varas!

KAARLE (Tahtoo puhua.)

JOHN. Olkaa ääneti! — Minä tahdon näyttää todeksi väittämiseni. (Hän menee vasempaan oveen ja huutaa ulkoonpäin:) Herra Farren, silmänräpäykseksi vaan!

FARREN (tulee vasemmalta.)

JOHN (Jatkaen, näyttää sormella Farren'ia:) Tämä herra on teille velka-seteliä vastaan lainannut 500 taaleria. Te olette 15 päivänä Syyskuuta maksaneet pois velastanne 250 taaleria. — Ne rahat olitte te varastaneet isältänne; Ne varastetuista 300 jääneet 50 taaleria olette kevytmielisten ystävänne kanssa tuhlanneet sampanjaan! Muistakaa, se oli samana aamuna, kuin minä, paeten katu poikien edestä, tulin eräasen viini-ravintolaan, jossa te olitte teidän irstaiden ystävänne kanssa; se oli samana aamuna, kuin te minua, huonon nuttuni tähden, näytitte yhteisestä paikasta ovelle. — — Tässä ovat todistukset! (Ottaa esiin tukun paperirahoja eräästä taskukirjasta.)

KAARLE (hyysähtää.)

JOHN. Minä olen tämän kunnan-miehen (näyttää sormella Ernstiä,) tämän ahkeran työmiehen ottanut pojakseni, hän on poikani! Joka syytös hänen kunniaa vastaan koskee minuunkin — ja minä kysyn teiltä nyt: tahdotteko tunnustaa isällenne, että te olette varas? Tahdotteko kehoittaa häntä antamaan pojalleni julkinen kunnian-selitys, niin tahdon unhottaa mitä te ja isänne olette tehneet hänelle. — (Hetken ääneti:) Ell'ette te sitä tahdo, niin jätän teidät jonkun tunnin perästä oikeudelle. — (Hetken ääneti:) Valitsekaa pian, sillä minulla on vähän aikaa teille! —

KAARLE. Herrani! — (Hetken ääneti, päättävästi:) En! — Minä en ole varas!

JOHN. Niin tahdon minä sen teille ja maailmalle todeksi näyttää. — Jättäkää taloni! — Te olette ajaneet minua eräästä huoneesta, koska minulla oli huono nuttu — mutta minä viskautan sinut talostani, koska kovan, muotin mukaisen nuttusi alla sykkii riiviön sydän!

KAARLE (Syöksee vihaisesti katsoen Ernstiin ja Farreniin perä-oven kautta ulos.)

JOHN (Ojentaen kätensä Ernstille sanoen:) Jaa, poikani, sinä olet puhdistettava. — Herra Farren, ovatko vaunut valmiit?

FARREN. Ovat, herra!

JOHN (Ernstille) Tule siis! Sinun pitää toimittaman minulle pieni asia. (Kaikki kolme pois.)

Muutos. (Huone sama kuin ensimmäisen näytöksen alussa.)

10:s Kohtaus.

Mahlow (yksinään.)

MAHLOW (Tulee vasemmalta, on hämmentyneenä ja liikuutettuna:) Maa polttaa jalkojeni alla! — Minuutit tulevat tunniksi — joka hengen-vedossa on ijäisyyden aika. — Mintähden hän ei ole vielä täällä? Hän voisi kauvan sitte olla takaisin. (Hetken ääneti:) Oi varmuutta, varmuutta vaan tahdon — en vaadikaan tahtooni suostumista. — Yksi antaa minulle voimaa rupeamaan toiseen.

11:s Kohtaus.

Mahlow. Kaarle. (Sittemmin.) Tuomas.

MAHLOW (Menee häntä vastaan:) No, minkä vastauksen tuot?

KAARLE. Se oli turhaan, rakas isä!

MAHLOW. Ja mintähden?

KAARLE. Neljäntoista päivän perästä kenties — hän tahtoo tulla ja katsoa läpi kaupпамme kirjat — saadakseen tietoja.

MAHLOW. Hän rohkenisi vaan tulla talooni! — En tarvitse hänen apua — minulla on vielä lähde, joka minua pelastaa. (Helisyyttää kiivaasti.)

TUOMAS (peräovesta astuen.) Armollinen herra, minä tahtoisin pyytää teiltä rahoja. Tunnissa on jo tullut räkninkiä räkninkien päälle — en voi enää maksaa vaadittuja.

MAHLOW. Heidän pitä malttaman — etsi joku syy heitä pidättääksesi — taikka ajaaksesi heitä pois. — Lähetä tänne tyttäreni. — (Tuomas menee.)

KAARLE. Onko teillä muuten joku käsky vielä, isäni?

MAHLOW. Mihin aivot mennä?

KAARLE. Huoneeseni. — Jääkää hyvin, isäni!

MAHLOW. Mintähden niin juhlallinen — niin vakaamielinen!

KAARLE. Juhlallinen? — En suinkaan, isäni. — Minä tunnen itseni vähän sairaaksi — tahdon päästä levolle. — Jääkää hyvin (peräoven kautta pois.)

12:s Kohtaus.

Mahlow (yksinään.)

MAHLOW. Eikö se ole, niinkuin jos onni olisi liittäytynyt minua vastaan? — Mintähden piti hänen juuri tänään tuleman takaisin? Kuolleena ja unhotettuna, oli itse muisto hänestä kuollut. — Silloin ilmaantuu hän yht'äkkiä kummituksena minulle, herättää makaavan, kuluneen ja manaa esiin muistoja unhotuksen povesta! — Oliko minulla veli? — Tiesikö maailma, että minulla veli oli ollut? — minä itse olin unhotanut häntä! — Oi, se olisi ollut parempi, jos hän olisi jäänyt kätöksensä nurkkaan, kuin että hän ryysyisissä vaatteissa tulee ja sanoo: minä, kerjäläinen, olen veljesi!!! — Mitä minä hänestä huolin? — Mitä hän minulta tahtoo? — Onko se rakkaus, joka on pakoittanut häntä tänne? Ei! Ahneus, häpeällinen ahneus vaan! Mene, veljesi on rikas mies, hän voi sinulle antaa — ovat ihmiset hänelle sanoneet — ja hän ilmaantuu niinkuin paha sää onnettomuuteni päivänä.

13:s Kohtaus.

Mahlow. Emilia (tulee peräovesta.)

MAHLOW. Minä olen kutsuttanut sinua — astu likemmäksi kysyäkseni vielä kerran sinulta: jos sinä tahdot antaa kätesi kauppiaille Renard?

EMILIA. Teillä on vastaukseni, isäni!

MAHLOW. Sinä tiedät, tuo kurja, joka tunkeutui isän ja lapsen väliin, istuu häväistynä, varkaudesta syytettynä.

EMILIA. Syytettynä, mutt'ei tuomittuna, isäni!

MAHLOW. Hän on vapaa, niin kohta kuin sinä täytät tahtoni.

EMILIA. Hän tulee vapaaksi, ja minua panette kahleisin! En, isäni, siitä hinnasta itse hänkään ei tahtoisi vapauttaan.

MAHLOW. Enkö minä aina ole tahtonut onneasi?

EMILIA. No, jos te *nytkin* sen tahtotte, jos te tahtotte nähdä minut onnellisena, niin luopukaa pyynnöstänne — sillä en milloinkaan, en koskaan voisi minä toisen vaimona olla onnellisena. (Lankee Mahlowin eteen polvilleen) Älkää minua enää kiusatko, sillä olette panneet sydämmeni kidutus-penkille. Tässä käskävät kiitollisuus ja lapsellinen rakkaus antamaan perää — sieltä huutaa onni, elämäni ainoa onni, sydämmen kaikilla riemuilla, rakkauden kaikilla iloilla ja autuudella minulle: ole luja!! — Oi älkää kiusatko minua enään, antakaa minulle se mies, jota minä niin syvästi rakastan!

MAHLOW. Ja millä salaisuudella on hän niin lujasti sitonut sinua itsehensä kiinni?

EMILIA. Rakkauden salaisuudella, isäni! — Selittämätön lehti on se luonnollisesti sille, joka ei koskaan ole tuntenut sitä — mutta ilon ja onnen runoja, kultaisissa kirjaimissa, näkee sen puhtaalla, valkoisella peilillä hän, johon se serahvin-lentimillään on koskenut! — Vielä kerran, antakaa minut sille miehelle vaimoksi! — Onnellisena olla on suloista, mutta onnelliseksi tehdä, isäni, on suurin onni maan päällä!

MAHLOW (Vähän vai'ettuaan:) Kuuntele minua! — Ja jos itsekkin tahtoisin luopua tästä tahdosta, — minä en sitä voi. — Tiedä — minä olen joutumaisillani häviöön — 20000 taaleria voi minut pelastaa. Tässä on naimissovinto kauppiaan Renard ja sinun välillä. Allekirjoituksesi antaa minulle sen keinon, jolla voin pelastaa itseni tästä pulasta.

EMILIA. Oi Jumalaani, mitä se on?!

MAHLOW (Pannessaan naimissovinnon pöydälle.) Päätä siis! Kynän-pyörähys sinulta pelastaa minut häviöstä, kadotuksesta — jaa — kuolemasta! Sillä tiedä, ennen jätän elämän. —

EMILIA. Pidättäkää itseänne, isäni — te olette kristitty!

MAHLOW. Siitä ei sinulla ole minun kanssani keskustelemista. Vastaa — aika lähenee — joka hetkessä voi ovi avautua ja minä olen hävinnyt!

EMILIA (Hetken ääneti — menee hitaasti pöydän luokse:) No — antakaa minulle kynä! — (Katsellessaan sitä:) Sinä hoikka putki, sinun käressä on surullinen onnen kohtalo — muutamat merkit, mustat, kuin kuoleman lähettiläs, piirretään tähän lehteen — ja kasvavat ylitse pääsemättömiksi muuriksi, minun ja onnen välille! (Vähän vai'ettuaan:) Minä allekirjoitan kahden sydämen kuoleman tuomion! (Aikoessaan kirjoittaa — pidättää hän yht'äkkiä itsensä:) Mutta kuinka, isäni! — Jos minä nyt tuon miehen kanssa astun alttarille — ja pappi minulta kysyy: rakastatko sinä tätä miestä? — Enkö valhettele jos sanon: rakastan? Eikö se olisi rikos sakramenttia vastaan, ihmiskunnan pyhintä laitosta vastaan? — En! En! (Astuessaan kiireesti pöydältä:) Vaatikkaa minulta mitä tahdotte, elämäni onnikin, — minä annan mielelläni sen teille — mutt' älkää tätä, isäni! älkää tätä vaan! —

MAHLOW. Musertakaa pääni, te onnen käärmeet! — Hävittäkää, murtakaa minut — sillä kaikki on minun jättänyt!

14:s Kohtaus.

Entiset. Ernst. Tuomas (peräovesta.)

TUOMAS. Astukaa sisään vaan, täällä on herra von Mahlow.

EMILIA (Ernstiä vastaan:) Ernst! — Oi, nyt saan taas voimaa!

MAHLOW (Syrjään:) *Hän?* Ja *vapaa*. (äänessä:) Mitä te tahdotte talossani?

ERNST. Antakaa anteeksi, jos häiritsen. Minä tulen näyttämään erästä vaihe-seteliä.

MAHLOW. Te?! — Vaiheseteli — ja keltä?

ERNST. Yli 18000 taaleria — Harris ja kumppanilta.

MAHLOW (Syrjään:) Hän?! (äänessä:) Ja kuka teidät lähettää?

ERNST. Isäni.

EMILIA (Syrjään:) Isänsä?!

ERNST. Hän odottaa vaunuissaan teidän ovenne edessä, tahdotteko te puhutella häntä itseä?

MAHLOW. Ja kuka on teidän isänne?

ERNST. Nimen: Harris ja kumppani Liverpoolissa omistaja.

MAHLOW (Hämmentyneenä:) Jos hän tahtoo olla niin hyvä, jos vaivata itsensä tähän. —

ERNST. Oi, kyllä varmaan. —

MAHLOW. Tuomas, pyydä herraa tulemaan. (Tuomas menee peräoven kautta pois. Mahlow tulee eteen ja lausuu itsekseen vapisevalla äänellä:) "Kavahtakaa itseänne, ett'ette itse kerran kerjäläisenä seiso kerjäläisen edessä!"

15:s Kohtaus.

Entiset. John.

MAHLOW. Veljeni! |
| Yht'aikaa.

EMILIA. Isä John! |

JOHN. Niin, veljesi, — niin, isä John! — Ja mitä pitää minun?

MAHLOW (Joka tuskin voi olla seisoallaan, runneltuna:) Se ei ole minulle tällä hetkellä mahdollista — vaiheseteli maksaa.

JOHN. Ei se kuulu minulle, mutta pojalleni, Ernst Herbig. — Toisella puolella on siirtäminen.

ERNST (Kummastuneena:) Minulle?

JOHN. Niin, sinulle, poikani. Minä olen myynyt kaavasi Englannissa 20000 taalerista — tämä vaiheseteli kuuluu sinulle! Se on vähäinen palkinto työstäsi — ja herra von Mahlow ei tule sinulta minuuttiakaan pidättämään sitä rahan-summaa.

ERNST (Repien vaihesetelin palaisiksi:) Minä hävitän mitättömäksi joka velan meidän keskemme. — Minulla on vaan yksi ehto — vaan yksi rukous teille, herra von Mahlow!

MAHLOW (Syrjään:) Se on liian paljon!

ERNST. Antakaa tyttärenne käsi minulle!

EMILIA. Isä, velka, jonka tähden aivotte uhrata minut, on maksettu!

JOHN. Sinulla ei muuta keinoa enään ole, sillä tiedä: Sänder Brysselissä on häviöllä — saamisesti häneltä ovat kadotetut. Nuo molemmat Lontooin kauppa-talot, joilta sinulla oli suuria summia saamista — nekin ovat häviöön joutuneet ja vetävät sinut kanssansa kadotukseen.

MAHLOW. Oi Jumalaani! (Vähän vai'ettuaan:) Ja mitä minulle jääpi?!

JOHN. Poikasi — ja kerjäläis-sauva! — (Vähän vai'ettuaan:) Veli, katso minuun — katso ympärillesi! Silmäsi sattuvat kolmeen ihmiseen — joilta olet kieltänyt sydämmesi! — Olet minua, kun huonossa nutussa, kerjäläisenä — mutta rikkaalla sydämmellä, sydämmellä täynnä rakkautta, tulit sinun luokses — olet minua, kerjäläisenä, ajanut ovelle! — Minä olin unhottanut, mitä sinun tähtesi olin kärsinyt — minä tulit ja tahdon sinun kanssas ja'ata, jos sydämmelläsi olisi ollut vaikka säken veljellistä rakkautta. Olin pettynyt! — Sinä olet halveksinut isäsi rehellistä nimeä. — Sinä kannat äitisi kylmän veren, hänen kylmän sydämmen rinnassasi — joka minua, heikkoa lasta, on voinut rääkätä — niin piti sinun myöskin kantaman hänen nimensä. — No hyvä, sukulaisuuden, joka meitä toiseemme sitoi, olet musertanut ja kieltänyt, ja kylmäkiskoisena ja kyynelittä seison minä onnesi tomuksi palanneitten paikkojen edessä!! — Sinulla ei ole kellekään nuhdetta tekemistä: "sillä joka ihminen on onnensa seppä!" — Kuitenni ne, joita olet rääkännyt, ylenkatsonut ja solvaissut, tarjoovat sinulle itse nyt vielä kätensä sovinnoksi. (Näyttää sormellaan Ernstiä:) Katso tähän, tässä seisoo jalo mies, jolta olet sokeassa vihassasi ryöstänyt hänen rehellisen nimensä — jonka sinä sokeassa ylpeydessäsi tahdoit pettää elämänsä onnesta — jolta olet rakkaan sisaren murhannut! Jalomielisenä repii hän velka-kirjan palaisiksi, jonka olet ulos antanut, jalomielisenä uhraa hän sen, joka tekee häntä silmissäsi sinun yhden-kaltaiseksesi, pelastaakseen sinut! — Sinä olet naurannut hänelle ja viskauttanut häntä ovelle, kuin hän, työmies, uskalsi ojentaa likaisen kätensä tyttärellesi. — Työ on häntä tehnyt sinun laiseksesi, ja tiedä, veljeni: se se on, joka, niinkuin pyhän kirkkaus, ympäröi suuren maan, joka kannattaa maailman! — Valta-istuimen kunniantaivaan alla, sen portailla, olet häntä löytävä, niinkuin työmiehen majassa — (kulissien takaa kuuluu laukaus.)

MAHLOW (Niinkuin heräten unesta:) Mitä se oli? Se oli laukaus! Pian, pian, etsikää taloni läpi!

TUOMAS (Tulee peräovesta:) Armollinen herra, laukaus tuli nuoren herran huoneesta!

MAHLOW (Hyysähtää ja lankee tuoliin:) Oi Jumalaani! — Poikani kuollut!!! (Vähän vai'ettuaan tuijottaen ympärilleen:) Ei kyyneltä silmissänne — ihmisellinen sääliväisyys on kuollut! (Noustessaan ylös — vähän vai'ettuaan:) Minulla ei ole enään mitään täällä tekemistä. Kerjäläis-sauva kädessä, lähden minä vieraasen maahan tehdäkseeni työtä! (Hetken ääneti:) Asukoot ahkeruus ja työ tästä alkaen näissä huoneissa! (Menee Emilian luokse, ja panee hänen kätensä Ernstin:) Rakastakaatte toisianne ja tehkää työtä, silloin ei onni teitä milloinkaan jätä! (Kääntyy lähteäkseen.)

JOHN. Niin poikani, tee työtä! Sillä työ on maan suurin voima!

Loppu.

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by

U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR

NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it

takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.